

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ภาคเรียนที่ ๒ รายวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการจัดทำสื่อ ๒๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๒ รายวิชาประวัติศาสตร์

หน่วยที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า

กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คำนำ

ตามที่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ให้จัดทำสื่อการเรียนรู้เป็นชุดการเรียนรู้สมบูรณ์แบบ (Comprehensive Learning Package) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นการใช้บริบทชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชนเป็นฐานในการเรียน ทำการบูรณาการสาระตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต ตามแนวพระราชดำริ ที่ทรงแนะนำให้ใช้โครงการศึกษาที่ค้นของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่อิงมาตรฐานและเชื่อมโยงไปสู่สมรรถนะ เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมผู้เรียนรอบด้าน ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตามความสนใจได้ และเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ จึงจัดแยกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และแยกเป็นภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒ ทั้ง ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒

การนำชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษาเอกสาร คู่มือการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาคำชี้แจงในเอกสารชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ การเตรียมตัวของครู สื่อการจัดการเรียนรู้ ลักษณะชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

หวังว่าชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) และชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน) นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู อาจารย์ นักวิชาการ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำเอกสารมา ณ โอกาสนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

สื่อ ๖๕ พรรษา ในวโรกาสที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระชนมายุ ๖๕ พรรษา ฉับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งผ่านการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และสมรรถนะหลักในหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยสื่อ ๖๕ พรรษาฯ ฉับนี้ ประกอบด้วย

- (๑) จดหมายถึงครู
- (๒) โครงสร้างหลักสูตร
- (๓) คำอธิบายรายวิชา
- (๔) โครงสร้างชุดการเรียนรู้สมบูรณ์แบบ
- (๕) โครงสร้างรายวิชา
- (๖) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
- (๗) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ ๒ เปลี่ยนผ่านสยามสู่ความทันสมัย
- (๘) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ ๓ อภิวัฒน์สยามสู่ประชาธิปไตย
- (๙) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ ๔ มองโลก มองไทย ในยุคปัจจุบัน
- (๑๐) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๑๕ แผน
- (๑๑) สื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบกิจกรรมและเฉลย
- (๑๒) แบบวัดผลและประเมินผล

ก่อนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารเล่มนี้ อย่างละเอียด จะทำให้รู้ว่าต้องสอนแต่ละเนื้อหาอย่างไร และต้องเตรียมสื่อ/อุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างไร ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอน

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สื่อ ๖๕ พรรษาฯ ฉับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

คณะผู้จัดทำ

จดหมายถึงครู

สวัสดีครับคุณครูทุกท่าน จดหมายฉบับนี้คณะผู้จัดทำมีจุดมุ่งหมายที่จะสื่อสารถึงคุณครูผู้ใช้สื่อ ๖๕ พรรษา ฯ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ให้เข้าใจถึงแนวคิดในการจัดทำสื่อนี้ รวมไปถึงการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

การจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา ฯ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นี้ คณะผู้จัดทำได้อ้างอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นหลัก โดยได้คำนึงถึงการปรับเปลี่ยนสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะซึ่งจะได้ในอนาคตอันใกล้ด้วย ดังนั้น การจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา ฯ ในครั้งนี้จึงได้นำสมรรถนะหลักในหลักสูตรฐานสมรรถนะมาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูผู้สอนค่อย ๆ ปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมไปถึงการบูรณาการเนื้อหาทั้งจากภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของการเรียนรู้ อีกทั้งยังคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนปลายทางที่เป็นผู้ใช้สื่อ จึงพยายามที่จะออกแบบสื่อนี้ให้ครูผู้สอนมีความสะดวกในการนำไปใช้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

สำหรับวิชาประวัติศาสตร์นั้น นักเรียน รวมไปถึงครูบางคนอาจมองเห็นว่าเป็นวิชาที่ยาก เปรียบเสมือนเป็นยาขมที่น้อยคนต้องการจะบริโภค เนื่องด้วยการสอนวิชาประวัติศาสตร์โดยทั่วไปเรามักจะเน้นที่การบรรยายเพื่อท่องจำเนื้อหาซึ่งทำให้นักเรียนมองไม่เห็นคุณค่าในการที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คณะผู้จัดทำจึงจะเน้นการจัดการกิจกรรมที่ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะและกระบวนการต่าง ๆ โดยใช้เนื้อหาเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น สิ่งที่คณะผู้จัดทำคาดหวังจากการนำสื่อชุดนี้ไปใช้จึงไม่ได้ต้องการให้ผู้เรียนจำเนื้อหาทั้งหมดได้ แต่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดสมรรถนะต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แม้ว่าสื่อชุดนี้จะเป็นชุดการเรียนรู้สมบูรณ์แบบ คือ มีทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน และชุดกิจกรรมที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ทันที แต่คณะผู้จัดทำก็ขอแนะนำให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ชิ้นงานและสื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียนของท่าน เนื่องด้วยโรงเรียนปลายทางที่เป็นผู้ใช้สื่อและผู้เรียนมีความหลากหลายสูงมาก ผู้จัดทำจึงออกแบบกิจกรรมให้มีความเป็นกลางและเปิดทางให้ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้สื่อชุดนี้ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้ในโรงเรียนของท่านมากที่สุด

สุดท้ายนี้ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สื่อ ๖๕ พรรษา ฯ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จะมีประโยชน์ต่อทั้งครูและนักเรียนที่อยู่ ณ โรงเรียนปลายทาง อีกทั้งขอเป็นกำลังใจให้คุณครูทุกท่านให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนที่ ๑ หากมีหากมีข้อผิดพลาดประการใดที่เกิดจากการจัดทำ คณะผู้จัดทำขออภัยในความผิดพลาดและจะนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป และประโยชน์อันใดที่เกิดจากการใช้สื่อชุดนี้ คณะผู้จัดทำขอยกความดีความชอบนั้นให้แก่ครูผู้สอนทุกท่านที่นำสื่อนี้ไปใช้และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสมดังเจตนารมณ์ของโครงการ

ธนวัต เปรมปรีชา

มาณฑุภพ แยมบุญชู

ผู้จัดทำชุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

รายวิชาประวัติศาสตร์ ม.๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
โครงสร้างหลักสูตร.....	๑
คำอธิบายรายวิชา.....	๒
โครงสร้างชุดการเรียนรู้สมบูรณ์แบบ.....	๓
โครงสร้างรายวิชา.....	๔
โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรื่องรอง.....	๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย.....	๑๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	๒๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	๓๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓).....	๔๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓).....	๕๙
ภาคผนวก.....	๗๑
คณะผู้จัดทำ	

โครงสร้างหลักสูตร

ภาคเรียนที่ ๑		ภาคเรียนที่ ๒	
หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (๔๐ ชั่วโมง)			
หน่วยที่ ๑ เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของเรา	๔	หน่วยที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง	๕
หน่วยที่ ๒ รากเหง้าโลกตะวันตก	๖	หน่วยที่ ๒ เปลี่ยนผ่านสยามสู่ความทันสมัย	๕
หน่วยที่ ๓ จากโลกเก่าสู่โลกใหม่	๑๐	หน่วยที่ ๓ อภิวัดน์สยามสู่ประชาธิปไตย	๕
		หน่วยที่ ๔ มองโลก มองไทย ในยุคปัจจุบัน	๕

ศึกษาวิเคราะห์การสถาปนารัฐนโกลินทร์เป็นราชธานีของไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ยุคปฏิรูปประเทศและยุคประชาธิปไตย บทบาทของพระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์ ในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก

โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การสืบค้นข้อมูล การอธิบาย การอภิปราย การสื่อสาร กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้เห็นความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เห็นความสำคัญของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เห็นคุณค่าของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ รักความเป็นไทย เกิดสมรรถนะ การจัดการตนเอง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การคิดขั้นสูง การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นพลโลก

ตัวชี้วัด

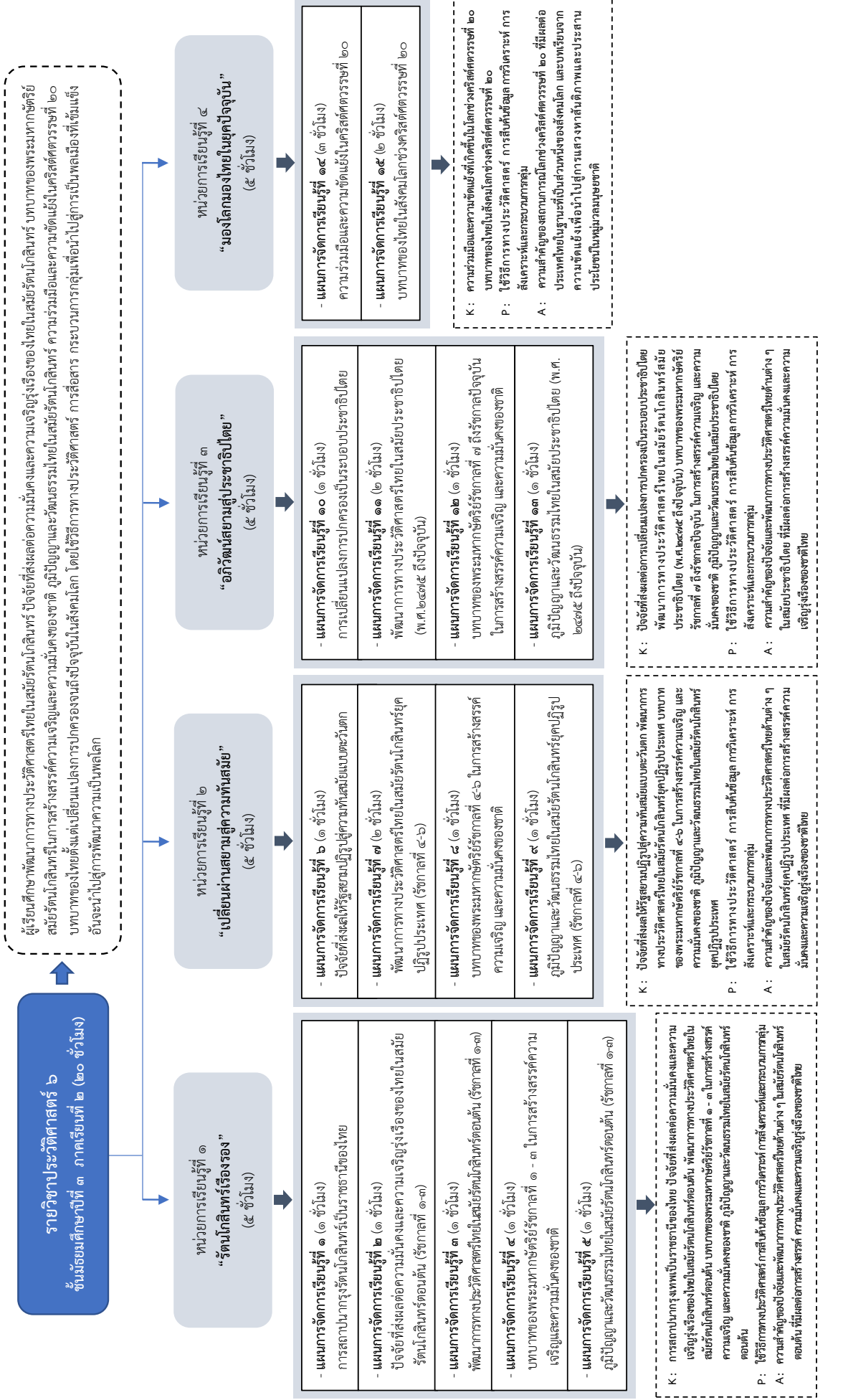
ส ๔.๑ ม.๓/๑

ส ๔.๒ ม.๓/๑, ม.๓/๒

ส ๔.๓ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔

รวมทั้งหมด ๗ ตัวชี้วัด

โครงสร้างชุดการเรียนรู้สมรรถนะแบบ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

โครงสร้างรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะ	ขอบเขตเนื้อหา	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
๑	รัตนโกสินทร์เรืองรอง	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๒ ส ๔.๓ ม.๓/๓	๑. การจัดการตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลังทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง	๑. การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) ๓. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) ๔. บทบาทของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑-๓ ในการสร้างสรรคความ	ภายหลั่งสิ้นสุดสมัยธนบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีแนวพระราชดำริที่จะฟื้นฟูความเจริญในสมัยอยุธยาให้กลับคืนมา และพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๒ และ ๓ ก็ทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้กรุงรัตนโกสินทร์มีความเจริญและความมั่นคงในเวลาต่อมา	๕	๒๕

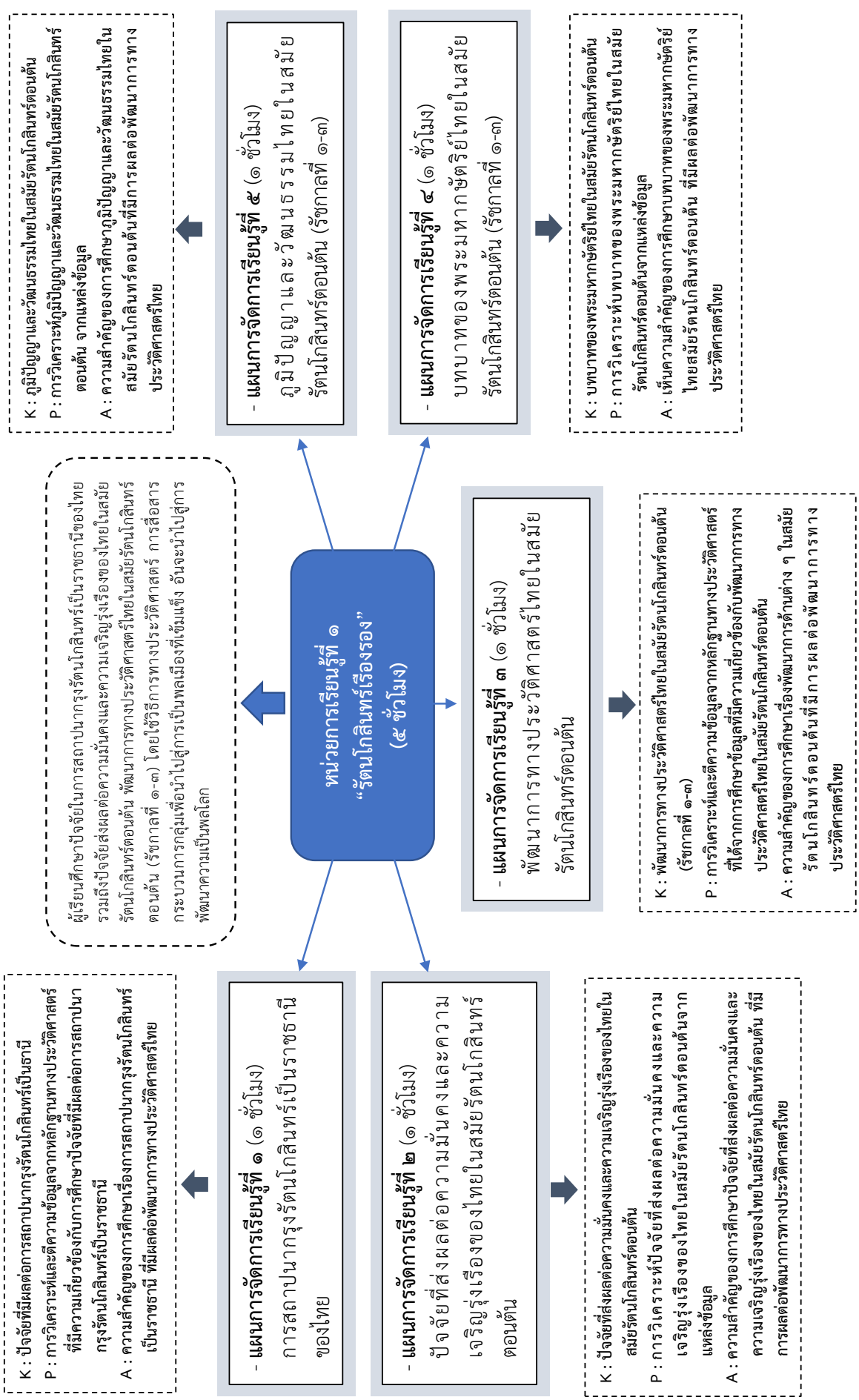
หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สมรรถนะ	ขอบเขตเนื้อหา	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๒	เปลี่ยนผ่านสยามสู่ ความทันสมัย	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๒ ส ๔.๓ ม.๓/๓	๑. การจัดการ ตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง	เจริญและความมั่นคง ของชาติ ๕. ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑- ๓)	ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ สยามได้รับผลกระทบจากการ ล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจ ตะวันตก ทำให้เกิดการปฏิรูป บ้านเมืองสู่ความทันสมัยให้เจริญ ทัดเทียมตะวันตก เพื่อให้สยาม รอดพ้นจากการคุกคามของลัทธิ จักรวรรดินิยม อีกทั้งการปฏิรูป ดังกล่าวยังส่งผลให้สยามเกิดการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบันนี้	๕	๒๕

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สมรรถนะ	ขอบเขตเนื้อหา	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๓	อภิวัฒน์สยามสู่ ประชาธิปไตย	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๒ ส ๔.๓ ม.๓/๓ ส ๔.๓ ม.๓/๔	๑. การจัดการ ตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง ๕. การเป็น พลเมืองที่ เข้มแข็ง	๔. ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปประเทศ (รัชกาลที่ ๔-๖) ๑. การเปลี่ยนแปลงการ ปกครองเป็นระบอบ ประชาธิปไตย ๒. พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ไทยใน สมัยประชาธิปไตย (พ.ศ.๒๔๓๕ ถึง ปัจจุบัน) ๓. บทบาทของ พระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๗ ถึง รัชกาลปัจจุบัน ใน การสร้างสรรคความ เจริญและความมั่นคง ของชาติ ๔. ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยใน	ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการ ปกครองจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบ ประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อ พัฒนาการของประเทศไทยทั้ง ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน	๕	๒๕

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สมรรถนะ	ขอบเขตเนื้อหา	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๔	มองโลกมองไทยในยุค ปัจจุบัน	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๒ ม.๓/๑ ส ๔.๒ ม.๓/๒ ส ๔.๓ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๔	๑. การจัดการ ตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง ๕. การเป็น พลเมืองที่ เข้มแข็ง	สมัยประชาธิปไตย (พ.ศ.๒๕๗๕ ถึง ปัจจุบัน) ๑. ความร่วมมือและ ความขัดแย้งใน คริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ๒. บทบาทของไทย ตั้งแต่เปลี่ยนแปลง การปกครองจนถึง ปัจจุบันในสังคมโลก	ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ โลกเกิด ความขัดแย้งที่สำคัญคือ สงครามโลกครั้งที่ ๑ สงครามโลก ครั้งที่ ๒ และสงครามเย็น ทำให้ มนุษยชาติต้องสูญเสียชีวิตและ ทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก โดย ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดย ประเทศไทยในฐานะสมาชิกของ สังคมโลกก็ได้รับผลของความ ขัดแย้งดังกล่าวด้วย ประเทศต่าง ๆ จึงได้เตรียมและพยายาม แสวงหาสันติภาพด้วยความ ร่วมมือและประสานผลประโยชน์ กัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคง และความสงบสุขในหมู่มวล มนุษยชาติ	๕	๒๕

โครงสร้างหน่วยงานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง รายวิชาประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒
เวลา ๕ ชั่วโมง

ชั่วโมงที่	ตัวชี้วัด	ขอบเขตเนื้อหา	สถานการณ์เพื่อ การจัดการเรียนรู้	ชิ้นงาน / ภาระงาน	นำไปสู่สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้เพื่อ การวัดและประเมินผล
๑	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๑	๑. เหตุการณ์การ สถาปนากรุง รัตนโกสินทร์เป็น ราชธานีของไทย ๒. ปัจจัยที่สำคัญใน การสถาปนากรุง รัตนโกสินทร์เป็น ราชธานีของไทย	๑. การทบทวนเนื้อหาในช่วงการ สถาปนาอาณาจักรธนบุรี ๒. การศึกษาพระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการ สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานีของไทย	ใบงาน เรื่อง การสถาปนา กรุง รัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี ของไทย	๑. การจัดการ ตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การคิดขั้นสูง	๑. นักเรียนสามารถอธิบาย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนา กรุงรัตนโกสินทร์เป็นชาติได้ ๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และตีความข้อมูลจาก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ มีความเกี่ยวข้องกับ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานีได้ ๓. นักเรียนสามารถสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับความสำคัญ ของการศึกษาเรื่องการ สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี ที่มีผลต่อ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ไทยได้

ชื่อเรื่อง	ตัวชี้วัด	ขอบเขตเนื้อหา	สถานการณ์เพื่อ การจัดการเรียนรู้	ชิ้นงาน / ภาระงาน	นำไปสู่สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้เพื่อ การวัดและประเมินผล
๒	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๒	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความ มั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น	๑. นักเรียนร่วมกันระดม ความคิดเห็นในประเด็นคำถาม “ทำไมกรุงรัตนโกสินทร์ จึง เป็นราชธานีของไทยมากกว่า ๒๐๐ ปี” ๒. กิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษา แหล่งข้อมูลและวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ๓. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น	แผนผัง ความคิด เรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อ ความมั่นคง และความ เจริญรุ่งเรือง ของไทยใน สมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	๑. การสื่อสาร ๒. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๓. การคิดขั้นสูง	๑. นักเรียนสามารถอธิบาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นได้ ๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้ ๓. นักเรียนสามารถสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับความสำคัญ ของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อความมั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการ ผลต่อพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ไทยได้

ชื่อโม่งที่	ตัวชี้วัด	ขอบเขตเนื้อหา	สถานการณ์เพื่อการจัดทการเรียนรู้	ชิ้นงาน / การงาน	นำไปสู่สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้เพื่อการวัดและประเมินผล
๓	<p>ส ๔.๑ ม.๓/๑</p> <p>ส ๔.๓ ม.๓/๑</p>	พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	<p>๑. นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเห็นในประเด็นคำถาม “กษัตริย์ธนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓) มีพัฒนาการอย่างไรบ้าง”</p> <p>๒. กิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษาแหล่งข้อมูลและวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>๓. การนำเสนอผลการวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p>	<p>ใบงาน เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและ</p> <p>ความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p>	<p>๑. การสื่อสาร</p> <p>๒. การรวมพลังทำงานเป็นทีม</p> <p>๓. การคิดขั้นสูง</p>	<p>๑. นักเรียนสามารถอธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้</p> <p>๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้</p> <p>๓. นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการติดต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p>

ชั่วโมงที่	ตัวชี้วัด	ขอบเขตเนื้อหา	สถานการณ์เพื่อ การจัดการเรียนรู้	ชิ้นงาน / ภาระงาน	นำไปสู่สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้เพื่อ การวัดและประเมินผล
๔	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๑	บทบาทของ พระมเหษัตรีไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑- ๓)	๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายใน หัวข้อ “พระมเหษัตรีไทย ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น” ๒. กิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษา แหล่งข้อมูลและทำกิจกรรม “พระราชกรณียกิจ บทา บพิตร ยุคต้นรัตนโกสินทร์ ”	๑. กิจกรรม ร้อยเรียง เล่า เรื่อง เรื่องรอง รัตนโกสินทร์	๑. การจัดการตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง ๕. การเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง	๑. นักเรียนสามารถอธิบาย บทบาทของพระมเหษัตรี ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นได้ ๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ บทบาทของพระมเหษัตรี ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้ ๓. นักเรียนสามารถสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับความสำคัญ ของการศึกษาบทบาทของ พระมเหษัตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีผล ต่อพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ไทยได้

ชื่อโมเดลที่	ตัวชี้วัด	ขอบเขตเนื้อหา	สถานการณ์เพื่อ การจัดการเรียนรู้	ชิ้นงาน / ภาระงาน	นำไปสู่สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้เพื่อ การวัดและประเมินผล
๕	ส ๔.๑ ม.๓/๑ ส ๔.๓ ม.๓/๓	ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)	๑. นักเรียนร่วมกันระดม ความคิดในประเด็น คำถาม “ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมคืออะไร” ๒. กิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษา แหล่งข้อมูลและสรุป เรื่อง ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นรูปแบบแผนผัง ความคิด (Mind Map)	แผนผัง ความคิด เรื่องภูมิ ปัญญาและ วัฒนธรรม ไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑- ๓)	๑. การจัดการ ตนเอง ๒. การสื่อสาร ๓. การรวมพลัง ทำงานเป็นทีม ๔. การคิดขั้นสูง ๕. การเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง	๑. นักเรียนสามารถอธิบาย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้ ๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ภูมิ ปัญญาและวัฒนธรรมไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากแหล่งข้อมูลได้ ๓. นักเรียนสามารถสะท้อน ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความสำคัญของการศึกษาภูมิ ปัญญาและวัฒนธรรมไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มี ผลกระทบต่อพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ไทยได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย	เวลา ๑ ชั่วโมง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๖	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
<p>สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด</p> <p>ภายหลังสิ้นสุดสมัยธนบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีปัจจัย คือ ความเหมาะสมของชัยภูมิ และความต้องการให้ภาพลักษณ์ของราชธานีมีความคล้ายคลึงกับกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ทำให้กรุงรัตนโกสินทร์กลายเป็นราชธานีที่มีความเข้มแข็ง เป็นเสาหลักให้กับอาณาจักรและประเทศจวบจนถึงปัจจุบัน</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>๑. อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้</p> <p>ด้านทักษะและกระบวนการ</p> <p>๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ขั้นนำ</p> <p>๑. นักเรียนร่วมกันทบทวนเนื้อหาในช่วงการสถาปนาอาณาจักรธนบุรีในช่วงระยะเวลา ๑๕ ปีเป็นราชธานี โดยพูดอธิบายภาพรวมในวงกว้าง (แนวทางการตอบ : กรุงธนบุรีก่อตั้งขึ้นหลังจากที่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ให้แก่พม่า ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง “พระยาวชิรปราการ” ได้อพยพผู้คนไปตั้งมั่นที่เมืองจันทบุรี และกลับมาทวงเอกราชจากพม่าได้สำเร็จในปีเดียวกัน จึงได้สถาปนาอาณาจักรธนบุรี ปรากฏว่าเป็น กษัตริย์ ปรากฏชื่อนุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งตนเป็นใหญ่ และพัฒนาอาณาจักรในทุก ๆ ด้านให้กลับมาเป็นปึกแผ่น ดังเดิม)</p> <p>๒. ให้นักเรียนตอบคำถามชวนคิด “เหตุใดกรุงธนบุรีจึงเป็นราชธานีของไทยอยู่เพียงแค่ ๑๕ ปี” โดยให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด และครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน (แนวทางการตอบ: แบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัยหลัก คือ ๑. ด้านที่ตั้งและภูมิศาสตร์ - กรุงธนบุรีมีแม่น้ำไหลผ่ากลางเมือง มีลักษณะเป็นเมืองอกแตกทำให้การติดต่อระหว่าง ๒ ฝ่าย แม่น้ำ</p>	<p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>๑. หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p> <p>๒. อินเทอร์เน็ต</p> <p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>๑. พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑</p> <p>ภาระงาน/ชิ้นงาน</p> <p>๑. ใบงาน เรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย</p> <p>การจัดและประเมินผล</p> <p>แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยวัดและประเมินผลจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาระงาน / ชิ้นงาน - การอภิปรายในชั้นเรียน - การสังเกตพฤติกรรม

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เวลา ๑ ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>
<p>หัวข้อการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>ด้านคุณลักษณะ</p> <p>๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p> <p>สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน</p> <p>๑. การจัดการตนเอง</p> <p>กำกับตนเองให้ลงมือทำตามแผนได้ โดยมีความพยายาม อดทน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย</p> <p>๒. การสื่อสาร</p> <p>การรับและส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษ และสื่อดิจิทัลได้เป็นอย่างดี</p> <p>๓. การคิดขั้นสูง</p> <p>การไตร่ตรอง คิววิพากษ์ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความยืดหยุ่นทางความคิด ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบรอบด้าน</p>	<p>เป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมถึงพระราชวังเดิมของพระเจ้ากรุงธนบุรีมีลักษณะคับแคบ กล่าวคือมีวัดถึง ๒ วัดขนาดข้างคือวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) และวัดท้ายตลาด (วัดโมฬีโลกยาราม) จึงทำให้ขยายพระราชวังออกไปไม่ได้ ๒. ด้านการเมืองและการปกครอง - ในช่วงปลายรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เกิดกบฏพระยาสุรศักดิ์ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกที่กำลังจะไปทำการศึกกับเขมรต้องกลับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงธนบุรี และได้สถาปนาอาณาจักรใหม่ขึ้นแทนอาณาจักรเดิม)</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๓. นักเรียนศึกษา พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ โดยประเด็นศึกษาเรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย และเขียนข้อสรุปที่ได้ลงไป ในใบงาน เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานีของไทย</p> <p>๔. ตัวแทนนักเรียนออกมานำเสนอสิ่งที่ได้จากการศึกษา ในใบความรู้และใบงาน โดยมีครูเป็นผู้กำกับและติดตามโดยหากนักเรียน อธิบายในประเด็นต่าง ๆ ไม่ครบ ครูสามารถเสริมคำตอบที่นักเรียนตอบได้</p>

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของประเทศไทย</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๖</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑</p> <p>เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>
<p>๓.๑ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>๓.๒ การคิดอย่างเป็นระบบ</p>	<p>ขั้นสรุป</p> <p>๕. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ในเรื่อง การสถาปนากรุงพมหมานครเป็นราชธานีของไทย โดยมีครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน (แนวทางการสรุป : การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีนั้น มีปัจจัยอยู่ ๒ ข้อ คือ ๑. ชัยภูมิของราชธานีที่ตั้งของกรุงรัตนโกสินทร์เป็นพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของลำน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างเปล่าเหมาะแก่การวางแผนขยายเมืองในอนาคต และที่ตั้งของกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่ใกล้บริเวณปากอ่าว ซึ่งเหมาะสมในการเป็นเมืองท่าเพื่อติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ๒. ภายหลังรัชสมัยของราชธานี มีการสถาปนาเมืองตามหลักโบราณราชประเพณี โดยมีการสร้างบ้านเมืองให้มีความคล้ายคลึงกับกรุงศรีอยุธยาตอนปลายให้มากที่สุด และมีการขุดคูคลองจำนวนมากเพื่อประชาชน เดินทางสัญจรได้อย่างสะดวกलय ทำให้กรุงรัตนโกสินทร์กลายเป็นราชธานีที่มีความเข้มแข็ง เป็นเสาหลักให้กับอาณาจักรและประเทศจวบจนถึงปัจจุบัน)</p>

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑

เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) เรียบเรียง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงตรวจชำระและทรงพระนิพนธ์อธิบาย

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์นี้ เริ่มต้นแต่ปีขาลจัตวาศกจุลศักราช ๑๑๔๔ ปี (พ.ศ.๒๓๒๕) เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระเจ้าอยู่หัว พระองค์เป็นปฐมในพระบรมราชวงศ์ปัตยุบันนี้ ได้ทรงรับอัญเชิญของเสนามาตย์ราชภูรทั้งหลาย เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครอบครองสยามประเทศ และทรงปราบปรามความจลาจลในกรุงธนบุรีเรียบร้อยแล้ว จึงทรงพระราชดำริว่าเมืองธนบุรีนี้ฝั่งปากตะวันออกเป็นที่ชัยภูมิดีกว่าที่ปากตะวันตก โดยเป็นที่แหลมมีลำแม่น้ำเป็นขอบเขตอยู่กว่าครึ่ง ถ้าตั้งพระนครข้างฝั่งตะวันออก แม่น้ำเข้าศึกยกมาติดถึงخانพระนครก็จะต่อสู้ป้องกันได้ง่ายกว่าอยู่ข้างฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออกนั้นเสียแต่เป็นที่ลุ่มเจ้ากรุงธนบุรีจึงได้ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นที่ดอน แต่ก็เป็นที่หึ่งค้ำน้ำเซาะทรุดพังอยู่เสมอไม่ถาวรพระราชนิเวศน์มนเทียรสถานเล่า ก็ตั้งอยู่ในอุजार ระหว่างวัดแจ้งและวัดท้ายตลาดขนานบอยู่ทั้ง ๒ ข้างควรเป็นที่รังเกียจ ทรงพระราชดำริดังนี้ จึงดำรัสสั่งให้พระยารัตนมาตย์กับพระยาวิจิตรนาวิ เป็นแม่กองคุมช่างและไพร่ไปวัดกะที่สร้างพระนครใหม่ข้างฝั่งตะวันออก ได้ตั้งพิธียกเสาหลักเมือง เมื่อ ณ วันอาทิตย์เดือนหกขึ้นสิบค่ำ ฤกษ์เวลาย่ำรุ่งแล้ว ๕๔ นาที พระราชวังใหม่ให้ตั้งในที่ซึ่งพระยาราชเสนาและพวกจีนอาศัยตั้งบ้านเรือนอยู่แต่ก่อน โปรดให้พระยาราชเสนาและพวกจีนย้ายไปตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่สวนตั้งแต่คลองวัดสามปลื้มไปจนถึงคลองวัดสำเพ็งแล้ว จึงได้สถาปนาสร้างพระราชนิเวศน์มนเทียรสถานล้อมด้วยปราการระเนียดไม้ไว้ก่อน พอเป็นที่ประทับอยู่ควรแก่เวลา...

...ในจุลศักราช ๑๑๔๕ ปีเถาะ เบญจศก (พ.ศ.๒๓๒๖) โปรดให้ตั้งกองสักเลกไพร่หลวงสมกำลังและเลกหัวเมืองทั้งปวง แล้วให้เกณฑ์ทำอิฐขึ้นใหม่บ้าง ให้ไปรื้ออิฐกำแพงเมืองกรุงเก่าลงมาบ้าง ลงมือก่อสร้างพระนครทั้งพระบรมมหาราชวังและพระราชวังบวรสถานมงคลในปีนั้น โปรดให้รื้อป้อมวิชัยนทร์และกำแพงเมืองธนบุรีข้างปากตะวันออกเสีย ขยายพระนครให้กว้างออกไปกว่าเก่า เกณฑ์เขมร ๑๐,๐๐๐ เข้ามาขุดคลองคูพระนครด้านตะวันออก ตั้งแต่บางลำพูตลอดมาออกแม่น้ำข้างใต้เหนือวัดสามปลื้ม ยาว ๘๕ เส้น ๑๓ วา กว้าง ๑๐ วา ลึก ๕ ศอก พระราชทานชื่อว่า คลองรอบกรุง ด้านแม่น้ำตั้งแต่ปากคลองรอบกรุงข้างใต้ไปจนปากคลองข้างเหนือ ยาว ๙๑ เส้น ๑๖ วา รวมทางน้ำรอบพระนคร ๑๓๗ เส้น ๙ วา แล้วขุดคลองหลุดจากคลองคูเมืองเดิม ๒ คลอง ออกไปบรรจบคลองรอบกรุงที่ขุดใหม่ และขุดคลองใหญ่เหนือวัดสะแกอีกคลองหนึ่ง พระราชทานนามว่า คลองมหานาค เป็นที่สำหรับประชาชนชาวพระนครจะได้ลงเรือไปประชุมเล่นเพลงและสักวาในเทศกาลฤดูน้ำ เหมือนอย่างครั้งกรุงศรีอยุธยาเก่า...

...ในปีเถาะเบญจศกนั้น โปรดให้ลงมือก่อกำแพง และสร้างป้อมสร้างประตูรอบพระราชวัง และลงมือสร้างพระมหาปราสาทราชมนเทียรสถานภายในพระราชวังด้วย อนึ่งโปรดให้สร้างพระอารามขึ้นในพระราชวังพระอารามหนึ่ง สำหรับเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วมรกต... พระมหาปราสาทที่สร้างในพระบรมราชวังนั้น โปรดให้ถ่ายขนาดมาสร้างอย่างพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาทในกรุงเก่า มีพระปรัศว์ซ้ายขวา และเรือนจันทร์เป็นบริเวณ การสร้างพระมหาปราสาทสำเร็จได้ยกยอดเมื่อวันศุกร์ เดือน ๔ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ปีมะโรง ๑๑๔๖ ปี พระราชทานนามว่า พระที่นั่งอมรินทราภิเษกมหาปราสาท...

...จุลศักราช ๑๑๔๗ (พ.ศ.๒๓๒๘) ปีมะเส็ง สัปตศก การสร้างพระนคร และพระมหาปราสาทราชนิเวศน์สำเร็จตั้งพระราชประสงค์ จึงทรงพระราชดำริว่าเมื่อปีขาลจัตวาศก ได้ทำการพระราชพิธีปราบดาภิเษกแต่โดยสังเขป ยังไม่พร้อมมูลเต็มตามตำรา และบัดนี้ก็ ได้ทรงสร้างพระนครและพระราชมนเทียร

สถานขึ้นใหม่ ควรจะทำพระราชพิธีบรมราชาภิเษกให้เต็มตามแบบแผนโบราณราชประเพณี จะได้เป็นพระเกียรติยศและเป็นศรีสวัสดิมงคลแก่บ้านเมือง เป็นที่เจริญสุขแก่ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ทั่วไปในพระราชอาณาเขต... ครั้นเสร็จการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดให้จัดการสมโภชพระนครต่อเนื่องกันไป... ครั้นเสร็จการฉลองพระนครแล้ว จึงพระราชทานนามพระนครใหม่ให้ตั้งกับนามพระพุทธรัตนปฏิมากรว่า “กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์* มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบูรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” เป็นพระมหากษัตริย์ที่ดำรงรักษาพระมหามณีนรัตนปฏิมากร เป็นแก้วอย่างดีมีสิริอันประเสริฐ สำหรับพระบารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ประดิษฐานกรุงเทพมหานครนี้ ตั้งแต่พระราชทานนามนี้มาบ้านเมืองก็อยู่เย็นเป็นสุขเกษมสมบูรณ์ขึ้น

*ครั้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลร้อยที่ว่าบวรรัตนโกสินทร์นั้น เป็นอมรรัตนโกสินทร์ นอกนั้นก็คงไว้ตามเดิม

ที่มา : ทิทาการวงศ์, เจ้าพระยา. (๒๕๓๑). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. เข้าถึงเมื่อ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๔. เข้าถึงได้จาก ห้องสมุดดิจิทัลวชิรญาณ <https://vajirayana.org/พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์-รัชกาลที่-๑>

ใบงาน
การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย

จากการศึกษา “พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑” นักเรียนสามารถสรุปปัจจัยที่สำคัญในการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย ได้อย่างไร

๑. ชัยภูมิของราชธานี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ภาพลักษณ์ของราชธานี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมเสริมทักษะ

“กรุงเทพมหานครบรรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์”

ให้นักเรียนวงกลมในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงคำและเปลี่ยนแปลงคำ และแก้ไขให้ถูกต้อง

- เปลี่ยนจากคำว่า ..... เป็นคำว่า..... และเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ .....

ใบงาน

การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย

จากการศึกษา “พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑” นักเรียนสามารถสรุปปัจจัยที่สำคัญในการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย ได้อย่างไร

๑. ชัยภูมิของราชธานี

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ ๑) ทรงเลือกพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาตรงข้ามพระราชวังเดิมในการสร้างราชธานีแห่งใหม่ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. พื้นที่ชายฝั่งตะวันออกมีลำน้ำเจ้าพระยาเป็นปราการธรรมชาติโดยรอบ
๒. บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นที่ว่างเปล่าจึงสามารถวางแผนการสร้างเมืองได้สะดวก
๓. ที่ตั้งอยู่ใกล้ปากอ่าวเหมาะสมเป็นเมืองท่าติดต่อค้าขายทางทะเลกับจีนและประเทศต่าง ๆ โดยมีพื้นที่นอกเหนือจากนี้สามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้

๒. ภาพลักษณ์ของราชธานี

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) โปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธียกเสาเมืองเป็นปฐมฤกษ์ ตรงกับวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ โดยเริ่มก่อสร้างพระบรมมหาราชวังริมแม่น้ำเจ้าพระยา และให้ขุดคลองเพื่อใช้เป็นเส้นทางสัญจรเดินเรือค้าขายของราษฎร โดยขุดล้อมรอบขอบเขตของราชธานีใหม่โดยใช้ชื่อว่า “คลองรอบกรุง” เมื่อสถานที่สำคัญในราชธานีใหม่สำเร็จในปี พ.ศ. ๒๓๒๘ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเมืองใหม่ว่า “กรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์” ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับจากคำว่า “บวรรัตนโกสินทร์” เป็น “อมรรัตนโกสินทร์” トラบจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมเสริมทักษะ

“กรุงเทพมหานคร**บวร**รัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์”

ให้นักเรียนวงกลมในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงคำและเปลี่ยนแปลงคำ และแก้ไขให้ถูกต้อง

- เปลี่ยนจากคำว่า **บวร** เป็นคำว่า **อมร** และเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ ๔

แบบประเมินผลการเรียนรู้ประจำแผนการจัดการเรียนรู้
 วิชา ประวัติศาสตร์ ๖ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย

คำชี้แจง : ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามรายการประเมิน โดยตามเกณฑ์
 คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ ๑. อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้				
ด้านทักษะกระบวนการ ๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้				
ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้				
รวม				
ร้อยละ = $\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒} \times ๑๐๐$				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙	ระดับดี
คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ **พอใช้** ขึ้นไป

เกณฑ์คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้				
๑. อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้	สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน	สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้ครบถ้วนและถูกต้องบางส่วน	สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้ถูกต้องบางส่วน	ไม่สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานีได้
ด้านทักษะกระบวนการ				
๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีโดยครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	ไม่วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีได้
ด้านคุณลักษณะ				
๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างสมเหตุสมผลในบางประเด็น	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้ในมุมเดียว	ไม่สามารถแสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง	เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒
สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	กิจกรรมการเรียนรู้
<p>ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประกอบด้วยตัวการมีชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ อีกทั้งทำเลที่ตั้งนั้นเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งทำให้การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศสามารถดำเนินไปได้โดยสะดวก รวมไปถึงความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ และกได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนและจงรักภักดี ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองให้มีความมั่นคง</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>๒. อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้</p>	<p>๑. นักเรียนร่วมกันทบทวนเนื้อหาเรื่องการศึกษาสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย ซึ่งเป็นเนื้อหาในชั่วโมงเรียนที่แล้ว โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางคำตอบของนักเรียนให้ถูกต้อง</p> <p>๒. ให้นักเรียนตอบคำถามชวนคิด “ทำไมกรุงรัตนโกสินทร์ จึงเป็นราชธานีของไทยมากกว่า ๒๐๐ ปี” โดยให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด และครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน (แนวทางการตอบ: แยกออกเป็น ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑. ชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ ๒. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ ๓. รากฐานในการพัฒนาบ้านเมืองและบริหารประเทศเพื่อความมั่นคง)</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๓. นักเรียนแบ่งกลุ่ม (ตามบริบทของชั้นเรียน) และร่วมกันศึกษา ใบความรู้ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีประเด็นอยู่ ๓ ประเด็นดังนี้</p> <p>๑. ชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ ๒. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ ๓. รากฐานในการพัฒนา</p>
	<p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>๑. หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายวิชาปีที่ ๓</p> <p>๒. อินเทอร์เน็ต</p> <p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>๑. ใบความรู้ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>ภาระงาน/ชิ้นงาน</p> <p>๑. แพนผังความคิด เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>การวัดและประเมินผล</p> <p>แบบประเมินผลผลการจัดการเรียนรู้ โดยวัดและประเมินผลจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาระงาน / ชิ้นงาน - การอภิปรายในชั้นเรียน - การสังเกตพฤติกรรม

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรื่องราวของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>วิชา ประวัติศาสตร์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลา ๑ ชั่วโมง</p>	<p>บ้านเมืองและบริหารประเทศเพื่อความมั่นคง) และเขียนข้อสรุปที่เป็นรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Map)</p> <p>๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอสิ่งที่ได้จากการศึกษาในใบความรู้และใบงาน โดยมีครูเป็นผู้กำกับและติดตาม (โดยหากนักเรียน อธิบายในประเด็นต่างๆ ไม่ครบ ครูสามารถเสริมคำตอบได้)</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>๕. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน (แนวทางการตอบ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประกอบด้วย ๑. ชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ ซึ่งกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อแรกสถาปนา มีอาณาจักรตั้งอยู่ในที่ราบกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ จึงมีลักษณะที่เอื้อต่อการเพาะปลูก และยังมีทรัพยากรอื่น ๆ อีกมากมาย อีกทั้งทำเลที่ตั้งนั้นเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงทำให้การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศสามารถดำเนินการได้โดยสะดวก ๒. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่ง</p>
<p>ด้านทักษะและกระบวนการ</p> <p>๑. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้</p> <p>ด้านคุณลักษณะ</p> <p>๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p>	<p>สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน</p> <p>๑. การสื่อสาร</p> <p>การรับและสื่อสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษ และสื่อดิจิทัลได้เป็นอย่างดี</p> <p>๒. การรวมพลังทำงานเป็นทีม</p> <p>การเป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ ใช้กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดที่แตกต่างสู่การตัดสินใจเป็นทีมอย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้าง</p>

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรื่องรอง เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒</p> <p>พระมหากษัตริย์ไทยนั้นมิมีการสืบเชื้อสายมาจากขุนนางในสมัยอยุธยา จึงได้รับอำนาจจากกลุ่มบุคคลที่สนับสนุน และจงรักภักดี ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองให้มีความมั่นคง)</p>
<p>ความสัมพันธที่ดีและการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี จนทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย</p> <p>๓. การคิดขั้นสูง</p> <p>การไตร่ตรอง คิดวิพากษ์ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความยืดหยุ่นทางความคิด ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบรอบด้าน</p> <p>๓.๑ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>๓.๒ การคิดอย่างเป็นระบบ</p>	

ใบความรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

๑. ชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์มีความสำคัญในการตั้งถิ่นฐานในสมัยรัตนโกสินทร์ทำเลที่ตั้ง ทั้งของราชธานีและราชอาณาจักรนั้น อำนวยประโยชน์กับการสร้างมิตรภาพทางการเมืองเศรษฐกิจชัยภูมิในด้านภูมิศาสตร์ยังมีผลต่อเนื่องไปถึงบทบาทของไทยในการเมืองโลกยุคปัจจุบัน ด้วยที่ตั้งและภูมิศาสตร์ของอาณาจักรรัตนโกสินทร์ที่มีความเหมาะสมโดยมีปัจจัยดังนี้

▶ แผนที่คูคลองในสมัยรัตนโกสินทร์

(อ้างอิงจาก : หนังสือได้รรมพระบรมมัย ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

๑.๑ ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อแรกสถาปนาอาณาจักรนั้นครอบคลุมพื้นที่ราบอันกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำทางธรรมชาติซึ่งอำนวยต่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ ธัญญาหาร นานาชนิด นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า และดีบุก ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีผลประโยชน์ทางการค้ากับนานาชาติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ ทำเลที่ตั้งของอาณาจักรเพื่ออำนวยต่อการติดต่อค้าขายกับนานาชาติ อาณาจักรรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถเดินทางติดต่อกับรัฐต่าง ๆ ที่อยู่รอบอาณาจักรและสามารถใช้เส้นทางทางทะเลเดินทางไปค้าขายกับรัฐต่าง ๆ ได้

๒. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ได้รับการสนับสนุนจากขุนนางที่สืบเชื้อสายตระกูลขุนนางเก่าในสมัยอยุธยาอย่างมาก ดังนั้นกลุ่มขุนนางจึงเป็นบุคคลที่มีอำนาจอย่างยิ่งในการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีสามารถควบคุมความจงรักภักดีของเหล่าขุนนางไว้ได้ ทำให้ขุนนางนั้นเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองสืบต่อมา ในขณะที่เดียวกันสถาบันพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีมีความมั่นคงโดยเฉพาะประเด็นในการสืบสันตติวงศ์ซึ่งนับว่ามีเสถียรภาพมั่นคงกว่าสมัยอยุธยาเป็นอย่างมาก

๓. รากฐานการพัฒนาบ้านเมืองและบริหารประเทศเพื่อความมั่นคง

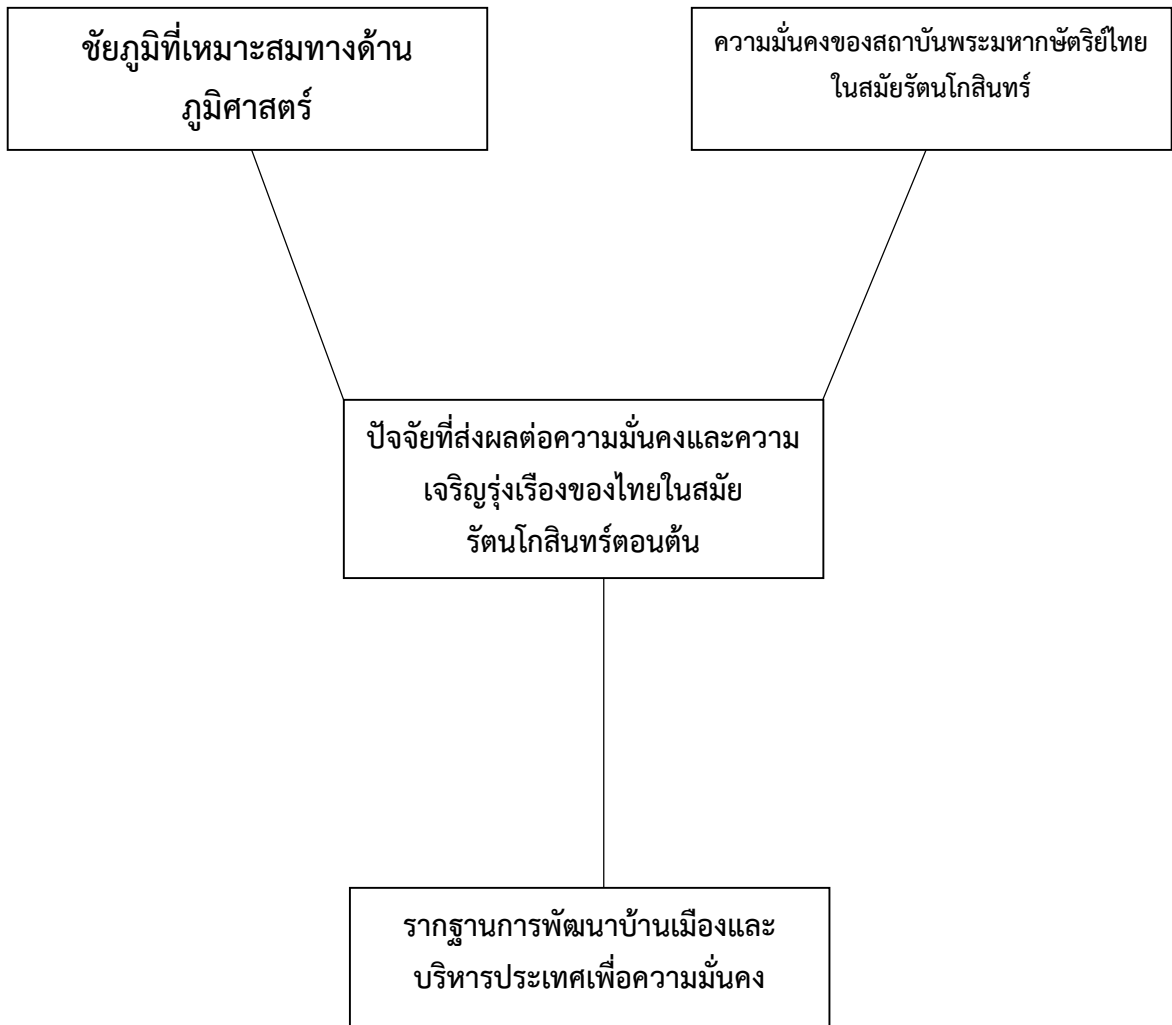
อาณาจักรรัตนโกสินทร์รับอารยธรรมและความเจริญด้านต่าง ๆ สืบทอดมาจากกรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี จัดการบ้านเมืองให้มีความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองเช่นเดียวกับ กรุงศรีอยุธยา โปรดเกล้าให้มีการชำระกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติและเสริมสร้างความมั่นคงให้อาณาจักร โดยทำการสงครามป้องกันการรุกรานจากพม่าและขยายขอบเขตอาณาจักรให้กว้างขวางได้ เป็นผลให้บ้านเมืองมีเสถียรภาพที่มั่นคงทำให้สามารถรวบรวมส่วยและบรรณาการที่เป็นทรัพย์สินอันมีค่าจากประเทศราชต่าง ๆ มาเสริมสร้างความมั่งคั่งในอาณาจักรอีกด้วย

กรุงรัตนโกสินทร์ในอดีต

(อ้างอิงจาก : หนังสือใต้ร่มพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

แนวทางการทำกิจกรรม
โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)

แบบประเมินผลการเรียนรู้ประจำแผนการจัดการเรียนรู้
 วิชา ประวัติศาสตร์ ๕ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทย
 ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

คำชี้แจง : ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามรายการประเมิน โดยตามเกณฑ์
 คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ ๑. อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้นได้				
ด้านทักษะกระบวนการ ๑. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้				
ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง ของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ไทยได้				
รวม				
ร้อยละ = $\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒} \times ๑๐๐$				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙	ระดับดี
คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ **พอใช้** ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง	เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	เวลา ๑ ชั่วโมง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
<p>สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด</p> <p>ภายหลังสิ้นสุดสมัยธนบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีแนวพระราชดำริที่จะฟื้นฟูความเจริญในสมัยอยุธยาให้กลับคืนมา และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้กรุงรัตนโกสินทร์มีความเจริญและความมั่นคงในเวลาต่อมา</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>๓. อธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ชั่วโมงที่ ๑</p> <p>ขั้นนำ</p> <p>๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึง “พัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น” โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางคำตอบให้แก่นักเรียน</p> <p>๒. นักเรียนตอบคำถามชวนคิด “กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓) มีพัฒนาการอย่างไรบ้าง” โดยให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด และครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน (ครูสรุปแนวทางการคำตอบ: แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ๑.ด้านการปกครอง ๒. ด้านเศรษฐกิจ ๓. ด้านสังคม ๔. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และนำคำตอบที่ได้มาจัดให้ตรงกับหัวข้อและประเด็นที่กล่าวมาในข้างต้น)</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>๓. นักเรียนแบ่งกลุ่ม (ตามบริบทของชั้นเรียน) และร่วมกันศึกษา ใบความรู้ เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีประเด็นอยู่ ๔ ประเด็นดังนี้ ๑.พัฒนาการด้านการปกครอง ๒.พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ๓.พัฒนาการด้านสังคม</p>	<p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>๑. หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p> <p>๒. อินเทอร์เน็ต</p> <p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>๑. ใบความรู้ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>ภาระงาน/ชิ้นงาน</p> <p>๑. ใบงาน เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น</p> <p>การวัดและประเมินผล</p> <p>แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยวัดและประเมินผลจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาระงาน / ชิ้นงาน - การอภิปรายในชั้นเรียน - การสังเกตพฤติกรรม

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๖</p>	<p>เวลา ๑ ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>
<p>ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องพัฒนาการต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p> <p>สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. การสื่อสาร รับและส่งสารในหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ และใช้สื่อ วิธีการ และกลยุทธ์ในการสื่อสาร เลือกใช้คำที่ซับซ้อนและทำทาง เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อความที่ต้องการสื่อสาร บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร</p> <p>๒. การรวมพลังทำงานเป็นทีม ใช้ทักษะการทำงานกลุ่มในการตั้งศักยภาพของสมาชิกในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ สะท้อนการทำงานและให้ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกทีม และสร้างแรงบันดาลใจให้กันและกันในการทำงาน ประสานและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกทีมทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานอย่างเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ แบ่งปันข้อมูลการทำงานที่ตน</p>	<p>๔. พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเขียนข้อสรุปตามหัวข้อในใบงาน</p> <p>๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มหรือตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่ได้จากการศึกษาไปความรู้และใบงาน โดยมีครูเป็นผู้อำกับและติดตาม (โดยหากนักเรียน อธิบายในประเด็นต่าง ๆ ไม่ครบ ครูสามารถเสริมประเด็นต่าง ๆ ในคำตอบได้)</p> <p>ขั้นสรุป ๕. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ในเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓) โดยมีครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน (ตัวอย่างคำตอบ : ให้สรุปเป็นหัวข้อตามใบความรู้พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓) ประกอบด้วย พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)</p>	

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๖</p>	<p>เวลา ๑ ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>
<p>รับผิดชอบและความก้าวหน้าในการทำงาน ของทีมให้แก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ๓. การคิดขั้นสูง</p>	<p>การไตร่ตรอง คติวิพากษ์ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความ ยืดหยุ่นทางความคิด ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบรอบด้าน ๓.๑ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ๓.๒ การคิดอย่างเป็นระบบ</p>	

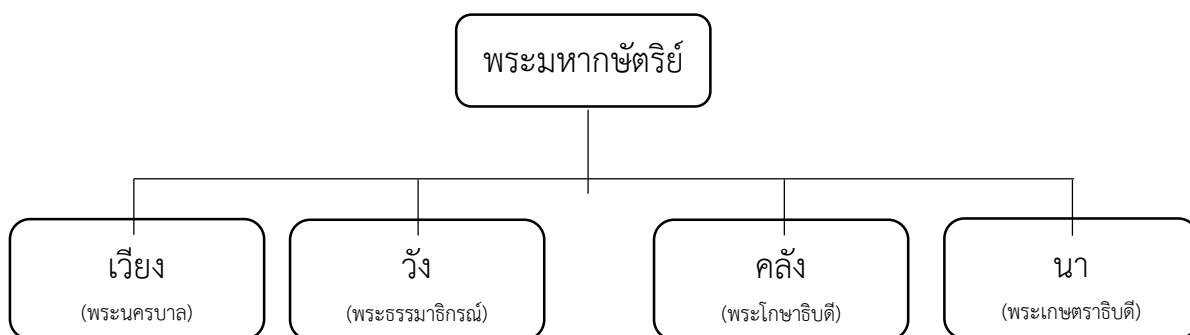
ใบความรู้

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

พัฒนาการด้านการปกครอง

๑. การจัดระเบียบการปกครอง

การปกครองของไทยมีพัฒนาการที่มาเป็นลำดับ โดยมีการจัดระเบียบการปกครองเพื่อเสถียรภาพของบ้านเมืองและประโยชน์ของประชาชน ซึ่งการปกครองนั้นยังคงลักษณะเดียวกับสมัยอยุธยา แต่มีการปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ตามบริบทของบ้านเมืองในสมัยนั้น คือ

๑.๑ การปกครองส่วนกลาง การจัดการปกครองทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน อยู่ในความรับผิดชอบของ อัครมหาเสนาบดี ๒ ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหม (เจ้าพระยามหาเสนา) และสมุหนายก (เจ้าพระยาจักรี) โดยมีกรมจตุสดมภ์ทั้ง ๔ คือ เวียง วัง คลัง นา

กรมเวียง – มีหน้าที่ปกครองท้องที่ภายในเขตราชธานี ดูแลปราบปรามโจรผู้ร้าย พิจารณาตัดสินคดีที่เป็นมหันตโทษ (เสนาบดีกรมเวียง คือ พระนครบาล)

กรมวัง – มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการของราชสำนัก แบ่งเบาพระราชภาระต่าง ๆ ขององค์พระมหากษัตริย์ (เสนาบดีกรมวัง คือ พระธรรมาธิกรณ์)

กรมคลัง – มีหน้าที่รับผิดชอบพระราชทรัพย์ที่ได้มาจากภาษีอากร การค้าต่างประเทศ การติดต่อกับคณะทูต (เสนาบดีกรมคลัง คือ พระโกษาธิบดี)

กรมนา มีหน้าที่ตรวจสอบและส่งเสริมการทำไร่นาของราษฎร การรวบรวมข้าวไว้ในฉางหลวง การออกกรรมสิทธิ์ที่นาแก่ราษฎร (เสนาบดีกรมนา คือ พระเกษตราธิบดี)

๑.๒ การปกครองหัวเมือง การปกครองแบ่งตามลำดับชั้น เริ่มต้นจากหมู่บ้าน ตำบล แขวง และเมือง ซึ่งแบ่งเป็นชั้นจัตวา ตริ โท เอก และราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมายให้ขุนนางสำคัญ ๓ ตำแหน่ง ในการดูแลหัวเมืองต่าง ๆ คือ สมุหพระกลาโหม (เจ้าพระยามหาเสนา) ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือและอีสาน สมุหนายก (เจ้าพระยาจักรี) ดูแลหัวเมืองฝ่ายใต้และตะวันตก และ **เสนาบดีกรมคลัง** (พระโกษาธิบดี)

ดูแลหัวเมืองชายทะเลตะวันออก ในส่วนเจ้าเมืองต่าง ๆ จะบริหารในระบบกินเมือง คือเจ้าเมืองมีอำนาจในการควบคุมทั้งไพร่พลและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

๑.๓ การปกครองส่วนประเทสราช ระเบียบปฏิบัติเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา คือ เมืองประเทสราชต้องส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองตามกำหนดเวลา และตามขนาดน้ำหนักที่กำหนดไว้ พระมหากษัตริย์ไทยทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจมีการแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าประเทสราช ตลอดจนการเกณฑ์แรงงานและส่วยบรรณาการมาช่วยราชการ ถ้าเมืองใดขัดขึ้นถือว่าเป็นกบฏ

๒. กฎหมายและการศาล

กฎหมายตราสามดวง (จากซ้ายไปขวา ตราราชสีห์ ตราคชสีห์ ตราบัวแก้ว)
(อ้างอิงจาก : หนังสือกฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒ โดยกรมศิลปากร)

หลังจากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ กฎหมายส่วนใหญ่ที่ใช้เป็นหลักในการปกครองบ้านเมืองได้สูญหายไป การพิพากษาคดีจึงมีความบกพร่องและคาดเคลื่อนใน พ.ศ. ๒๓๔๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าให้ชำระกฎหมายเก่าสมัยอยุธยา มีชื่อเรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” เพราะมีการคัดลอกไว้ ๓ ฉบับ โดยประทับตรา ประจำตำแหน่งเสนาบดีชั้นผู้ใหญ่คือ **ตราคชสีห์** ประจำสมุหพระกลาโหม **ตราราชสีห์** ประจำตำแหน่งสมุหนายก และ**ตราบัวแก้ว** ประจำตำแหน่งเสนาบดีกรมพระคลัง โดยเก็บรักษาไว้ที่หอหลวง ศาลหลวง และห้องเครื่องเพื่อเป็นหลักในการพิพากษาคดีความจนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการจัดทำประมวลกฎหมายแบบสากลขึ้นมาใช้แทน

ส่วนการพิจารณาคดีความนั้นหน่วยงานแต่ละกลุ่มจะมีศาลของตนเอง เพื่อพิจารณาคดีความของบุคคลในหน่วยงานของตน โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ข้าราชการฝ่ายไทยจะทำหน้าที่ขึ้นต้นในการรับฟ้องสอบสวน และฝ่ายพราหมณ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกฎหมายเรียกว่าลูกขุน ณ ศาลหลวง กฎหมายที่ออกมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรักษาความสงบในบ้านเมือง เช่น เรื่องสวัสดิการของประชาชน รวมถึงกฎหมายคณะสงฆ์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้สร้าง “กลองวินิจฉัยเถรี” ให้ราษฎรที่ทุกข์ร้อนได้ร้องเรียนถวายฎีกาได้

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจไทยในระยะแรกของสมัยรัตนโกสินทร์เป็นแบบดั้งเดิมจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ภายหลังจากสนธิสัญญาเบาว์ริง นโยบายเศรษฐกิจได้เริ่มเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบสากลมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจตามแบบอย่างตะวันตก

๑. การผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ

๑.๑ เกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักของราษฎร มีการทำนา ทำสวน และพืชไร่

๑.๒ หัตถกรรม ระยะนี้มีการผลิตสินค้าจำพวกเครื่องใช้และงานฝีมือในลักษณะของอุตสาหกรรมในครัวเรือนและอยู่รวมกันเป็นหลักแหล่ง

๒. การค้า

๒.๑ การค้าภายใน ประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำหรืออาศัยอยู่ในแพการสัญจรหลักคือทางน้ำ มีเรือบรรทุกสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นล่องตลอด โดยมีปากคลองเป็นชุมทางในการซื้อขาย

๒.๒ การค้าภายนอก ไทยมีความพยายามในการฟื้นฟูไมตรีกับต่างชาติ เพื่อผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง คือการจัดหาอาวุธจากชาติตะวันตก ส่วนเงินนั้นเพื่อการค้า

สินค้าส่งออก ได้แก่ พริกไทยดำ กระจวาน ไม้กฤษณา ไม้ฝาง เป็นต้น

สินค้านำเข้า ได้แก่ เครื่องเบญจรงค์ เครื่องกังไส เครื่องลายคราม สังกะสีแท่ง ผ้าไหมและผ้าแพรจากจีน

▲ บรรยากาศการค้าบริเวณสี่แยกคลองมหานาค

(อ้างอิงจาก : หนังสือได้รมพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

๓. รายได้และเงินตรา

๓.๑ รายได้ ในสมัยรัตนโกสินทร์รายได้ของแผ่นดินมาจากการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่

จังกอบหรือภาษีผ่านด่าน เก็บจากการนำสินค้าเข้ามาขาย หรือส่งออก ภายในราชอาณาจักร โดยชัก

ส่วนสินค้าหรือเก็บตามขนาดยานพาหนะ (ภาษีปากเรือ)

อากร เก็บจากราษฎรที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ การประมง

ฤชา ค่าธรรมเนียมในกิจการที่ราชการเรียกเก็บจากราษฎร

ส่วย สิ่งของที่ไพร่ใช้จ่ายให้ราชการ ทดแทนการเข้ามารับราชการ หรือจ่ายเป็นตัวแทนการเข้ารับราชการ

ค่าผูกปี้ เงินธรรมเนียมเรียกเก็บจากชาวจีน

▲ หอยเบี้ยในสมัยรัตนโกสินทร์

(อ้างอิงจาก : หนังสือได้ร่มพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

๓.๒ เงินตรา ระยะแรกยังคงใช้เงินพดด้วงซึ่งเป็นเงินตราของไทย ที่ใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ประกาศเลิกใช้เงินพดด้วงเป็นสื่อกลางในการค้าขาย

พัฒนาการด้านสังคม

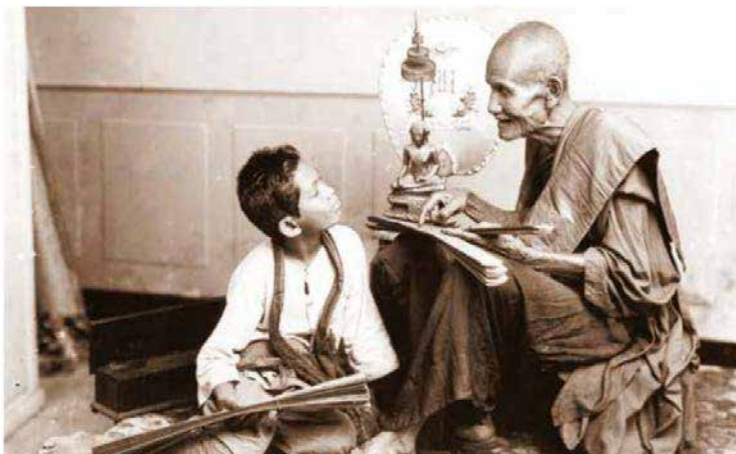
สภาพสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังคงมีโครงสร้างและวิถีการดำเนินชีวิตทำงานองเดียวกับสมัยอยุธยา กล่าวคือเป็นสังคมที่มีมูลนายเป็นหัวหน้าควบคุมราษฎรตามลำดับ เพื่อประโยชน์ในการเรียกเกณฑ์แรงงานในการสร้างบ้านเมือง และป้องกันข้าศึกในยามสงคราม ราษฎรทุกคนจะได้รับคุ้มครองตามกฎหมาย และมีศักดินาเป็นเครื่องกำหนดบทบาทสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามฐานะสังคมโดยชนชั้นในสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ชั้นคือชนชั้นผู้ปกครองกับชนชั้นผู้ถูกปกครอง

๑. ชนชั้นผู้ปกครอง

๑.๑ กษัตริย์ สถาบันกษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์ คือ ประมุขสูงสุดแห่งอาณาจักรเป็นผู้อยู่เหนือมูลนายทั้งปวงในฐานะ องค์สมมุติเทพที่ประกอบด้วยทศพิธราชธรรม

๑.๒ พระราชวงศ์หรือเจ้านาย เป็นพระญาติวงศ์ของพระมหากษัตริย์ มีตำแหน่งลดหลั่นลงมาตามลำดับ คือเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า และหม่อมเจ้า ต่อมามีบทบาทด้านการปกครองมากขึ้น โดยกษัตริย์ทรงมอบหมายให้พระราชวงศ์ช่วยเหลือในการบริหารราชการ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เรียกว่าเจ้าทรงกรมปรากฏราชอิสริยยศตั้งแต่ กรมพระยา กรมพระ กรมหลวง กรมขุน กรมหมื่น

๑.๓ ข้าราชการหรือขุนนาง ประกอบด้วยขุนนางระดับสูง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์

โดยรับพระราชทานยศศักดิ์ทั้ง ๔ ประการประกอบด้วย บรรดาศักดิ์ ตำแหน่ง ราชทินนาม และศักดินา ซึ่งมีสิทธิอำนาจหลายประการ เช่น การควบคุมกำลังไพร่พล

๑.๔ พระสงฆ์ เป็นกลุ่มเชื่อมประสานระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

▲ พระสงฆ์เป็นกลุ่มเชื่อมประสานระหว่างผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง อีกทั้งมีหน้าที่อบรมสั่งสอนกุลบุตรอีกด้วย

(อ้างอิงจาก : หนังสือได้รบพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

๒. ชนชั้นผู้ถูกปกครอง

๒.๑ ไพร่ พลเมืองที่สังกัดมูลนาย แบ่งเป็น ไพร่หลวง ไพร่ส่วย และไพร่สม

ไพร่หลวง คือ ไพร่ที่ขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์อยู่ในสังกัดกรมกองต่างๆโดยต้องเข้ามารับราชการตามกำหนดเรียกว่าเข้าเดือนออกเดือน

ไพร่ส่วย ไพร่ที่ไม่สามารถเข้ามารับราชการได้ต้องเสียด่วยหรือต้องมอบสิ่งของให้กับราชการแทน

ไพร่สม ไพร่ที่ขึ้นสังกัดเจ้านายหรือขุนนางโดยเฉพาะ

๒.๒ ทาส บุคคลซึ่งไร้อิสระต้องทำหน้าที่ตามคำสั่งที่ชนชั้นปกครอง เช่น ขุนนาง โดยมีทาส ดังนี้
ทาสสินไถ่ ทาสในเรือนเบี้ย ทาสที่ได้มาแต่บิดามารดา ทาสท่านให้ ทาสที่ช่วยมาจากทนต์โทษ ทาสที่เลี้ยงไว้
เมื่อเกิดทุกข์ภิกขภัย ทาสเฉลย

นอกจากนี้ยังมีชนหมู่น้อย ที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรม
โพธิสมภาร สามารถเข้ามาอยู่อาศัย ประกอบอาชีพ และให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา เช่นชาวมุสลิม
ชาวมอญ ชาวลาว ชาวเขมร ชาวญวน ชาวจีน เป็นต้น

พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความมีเสถียรภาพมั่นคงทางการเมืองและความเจริญรุ่งเรืองของสยามส่วนหนึ่งมีเหตุมาจากการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างรอบคอบ โดยเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ของอาณาจักรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

๑. ล้านนา ดินแดนล้านนาได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรไทยในสมัยธนบุรี เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้พระยาภาววิไล เป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่จนมีความเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนา

๒. ล้านช้าง อาณาจักรล้านช้างแบ่งแยกออกเป็น ๓ แคว้นคือหลวงพระบางเวียงจันทน์และจำปาสักอยู่ในฐานะประเทศราชของไทยตั้งแต่สมัยธนบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงปกครองอาณาจักรล้านช้างในฐานะประเทศราชมีเจ้าพระยานครราชสีมาศดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์พยายามตั้งตนเป็นอิสระเพราะไม่พอใจที่ไทยไม่ยอมคืนชาวลาวที่ถูกกวาดต้อนมาในสมัยธนบุรีจึงก่อกบฏเจ้าอนุวงศ์ขึ้นโดยเหตุการณ์นี้ก่อให้เกิดวีรสตรีที่เป็นที่รู้จักของชาวไทยคือ “ท้าวสุรนารี”

๓. เขมร เป็นประเทศราชของไทยในสมัยธนบุรีจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่เขมรยอมส่งบรรณาการให้ญวนทุก ๓ ปีเช่นกัน

๔. เวียดนาม ในปีพ.ศ. ๒๕๓๖ ญวนได้เกิดกบฏไต้เซิน ขึ้นพวกกบฏสามารถยึดเมืองไซ่ง่อนได้เองเชียงสือ เจ้านายแห่งเว้ ซึ่งถูกโจมตีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนและส่งกองกำลังช่วยเหลือให้กอบกู้บ้านเมือง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ญวนได้แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาในเขตประเทศราชของไทย ทั้งเขมรและลาวไทย จึงต้องทำสงครามกับญวนอยู่บ่อยครั้ง

๕. มลายู หัวเมืองมลายูได้แยกตัวเป็นอิสระ ต่อมาจนสิ้นสมัยธนบุรีพม่ายกทัพมาโจมตีหัวเมืองต่าง ๆ ของไทยเกิดเป็นสงครามเก้าทัพ โดยพม่าได้ยกทัพมาที่หัวเมืองทางใต้ และล้อมเมืองภูเก็ตจนทัพหลวงมาช่วยทำให้เกิดวีรสตรีคือ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร โดยไทยพยายามควบคุมอำนาจการปกครองในเขตมลายูให้มั่นคง แต่ภายหลังหัวเมืองมลายูต้องเผชิญกับการแผ่อิทธิพลของอังกฤษในเวลาต่อมา

๖. ลังกา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลังกาดำเนินไปในลักษณะเดิมในสมัยอยุธยาคือในเรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๗. **พม่า** ความสัมพันธ์กับพม่านั้นนับตั้งแต่สมัยอยุธยาจะเป็นเรื่องของการทำสงคราม เพื่อชิงความเป็นมหาอำนาจเหนือดินแดนมอญและล้านนา ซึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกพม่าได้ทำสงครามเก้าทัพกับไทย ภายหลังพม่าเผชิญอิทธิพลจากอังกฤษทำให้ไทยกับพม่าไม่ได้ทำสงครามกันอีก

๘. **จีน** ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ไทยยังคงส่งคณะทูตพร้อมเครื่องราชบรรณาการ (จิ้มก้อง) ไปถวายจักรพรรดิจีน ระหว่างรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยถึงพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว การค้าสำเภากับจีนเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง

ใบงาน

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

พัฒนาการด้านการปกครอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พัฒนาการด้านสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน
เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

พัฒนาการด้านการปกครอง

การปกครองส่วนกลาง มีกรมจตุสดมภ์ทั้ง ๔ คือ เวียง วัง คลัง นา การปกครองหัวเมือง การปกครองแบ่งตามลำดับชั้น เริ่มต้นจากหมู่บ้าน ตำบล แขวง และเมืองซึ่งแบ่งเป็นชั้นจัตวา ตรี โท เอก และราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมายให้ขุนนางสำคัญ ๓ ตำแหน่งในการดูแลหัวเมืองต่าง ๆ คือ สมุหพระกลาโหม ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือและอีสาน สมุหนายก ดูแลหัวเมืองฝ่ายใต้และตะวันตก และ เสนาบดีกรมคลัง ดูแลหัวเมืองชายทะเลตะวันออก การปกครองส่วนประเทศราช ระเบียบปฏิบัติเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา คือ เมืองประเทศราชต้องส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองตามกำหนดเวลา และตามขนาดน้ำหนัที่กำหนดไว้

กฎหมายและการศาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าให้ชำระกฎหมายเก่าสมัยอยุธยา มีชื่อเรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” คือ ตราคชสีห์ ประจําสมุหพระกลาโหม ตราราชสีห์ ประจําตำแหน่งสมุหนายก และตราบัวแก้ว ประจําตำแหน่งเสนาบดีกรมพระคลัง ส่วนการพิจารณาคดีความนั้นหน่วยงานแต่ละกลุ่มจะมีศาลของตนเอง เพื่อพิจารณาคดีความของบุคคลในหน่วยงานของตน โดยแบ่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้สร้าง “กลองวินิจฉัยเถรี” ให้ราษฎรที่ทุกข์ร้อนได้ร้องเรียนถวายฎีกาได้

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจไทยในระยะแรกของสมัยรัตนโกสินทร์เป็นแบบดั้งเดิม คือ มีการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ มีอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักของราษฎร มีการทำนา ทำสวน และพืชไร่ และ หัตถกรรมระยะนี้มีการผลิตสินค้าจำพวกเครื่องใช้และงานฝีมือในลักษณะของอุตสาหกรรมในครัวเรือนและอยู่รวมกันเป็นหลักแหล่ง

การค้าประกอบไปด้วย ๑. การค้าภายใน มีการตั้งบ้านเรือนตามคลองเพื่อทำการค้าขาย และมีเรือบรรทุกสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นล่องตลอด โดยมีปากคลองเป็นชุมทางในการซื้อขาย ๒. การค้าภายนอก ไทยมีความพยายามในการฟื้นฟูไมตรีกับต่างชาติ เพื่อผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง คือการจัดหาอาวุธจากชาติตะวันตก ส่วนเงินนั้นเพื่อการค้า

รายได้และเงินตรา รายได้ ในสมัยรัตนโกสินทร์รายได้ของแผ่นดินมาจากการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ ภาษีจังกอบหรือภาษีผ่านด่าน อากร ฤชา ส่วย ค่าผูกปี้ เงินตรา ระยะแรกยังคงใช้เงินพดด้วงซึ่งเป็นเงินตราของไทยที่ใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยา

พัฒนาการด้านสังคม

ชนชั้นในสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ชั้นคือชนชั้นผู้ปกครองกับชนชั้นผู้ถูกปกครอง

๑. ชนชั้นผู้ปกครอง ประกอบไปด้วย ๑. กษัตริย์ ๒. พระราชวงศ์หรือเจ้านาย ๓. ข้าราชการหรือขุนนาง ๔. พระสงฆ์

๒. ชนชั้นผู้ถูกปกครอง ประกอบไปด้วย ๑. ไพร่ พลเมืองที่สังกัดมูลนาย แบ่งเป็น ไพร่หลวง ไพร่ส่วย และไพร่สม ๒. ทาส บุคคลซึ่งไร้อิสระต้องทำหน้าที่ตามคำสั่งที่ชนชั้นปกครอง เช่น ขุนนาง โดยมีทาสดังนี้ ทาสสินไถ่ ทาสในเรือนเบี้ย ทาสที่ได้มาแต่บิดามารดา ทาสท่านให้ ทาสที่ช่วยมาจากทนต์โทษ ทาสที่เลี้ยงไว้เมื่อเกิดทุกข์ภัย ทาสเฉลย

พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในสมัยนั้นกรุงรัตนโกสินทร์มีการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างรอบคอบ โดยเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ของอาณาจักรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ทำให้กรุงรัตนโกสินทร์มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ เช่น ล้านนา ล้านช้าง เขมร มลายู (ในฐานะประเทศราช) เวียดนาม (ให้ความช่วยเหลือ) ลังกา (ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา) พม่า (ด้านคู่สงคราม) จีน (ด้านการค้า) โดยเฉพาะการค้ากับจีนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองที่สุด นอกจากนี้ยังมีสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

แบบประเมินผลการเรียนรู้ประจำแผนการจัดการเรียนรู้
 วิชา ประวัติศาสตร์ ๕ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

คำชี้แจง : ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามรายการประเมิน โดยตามเกณฑ์
 คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ ๑. อธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้				
ด้านทักษะกระบวนการ ๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้				
ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้				
รวม				
ร้อยละ = $\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒} \times ๑๐๐$				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙	ระดับดี
คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ **พอใช้** ขึ้นไป

เกณฑ์คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้				
๑. อธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้	สามารถอธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน	สามารถอธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ครบถ้วนและถูกต้องบางส่วน	สามารถอธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ถูกต้องบางส่วน	ไม่สามารถอธิบายพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้
ด้านทักษะกระบวนการ				
๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้อง กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้อง กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นโดยครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	ไม่สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้อง กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้
ด้านคุณลักษณะ				
๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้	แสดงออกถึงความสำคัญของ การศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล	แสดงออกถึงความสำคัญของ การศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างสมเหตุสมผลในบางประเด็น	แสดงออกถึงความสำคัญของ การศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้ในมุมเดียว	ไม่สามารถแสดงออกถึงความสำคัญของ การศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรื่องราว เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) เวลา ๑ ชั่วโมง	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยวิชา ประวัติศาสตร์ ๖	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ภายหลังสิ้นสุดสมัยธนบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาพระราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีแนวพระราชดำริที่จะฟื้นฟูความเจริญในสมัยอยุธยาให้กลับคืนมา และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้กรุงรัตนโกสินทร์มีความเจริญและความมั่นคงในเวลาต่อมา	ชั่วโมงที่ ๑ ชั้นนำ ๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ “พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น” โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางคำตอบให้แก่นักเรียน ๒. นักเรียนทำกิจกรรมจุดประกายความรู้ โดยครูเป็นผู้นำภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ ๑) พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) และ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) มาตั้งไว้ที่ด้านหน้าห้องเรียน พร้อมกับตั้งคำถาม กับนักเรียนว่า “พระองค์คือใคร” และ “มีพระราชกรณียกิจที่สำคัญคืออะไร” โดยครูเป็นผู้จดคำตอบที่ได้หน้าชั้นเรียน	แหล่งเรียนรู้ ๑. หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ๒. อินเทอร์เน็ต สื่อการเรียนรู้ ๑. ใบความรู้ เรื่องบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) ภาระงาน/ชิ้นงาน ๑. กิจกรรม ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เรื่องรอง รัตนโกสินทร์ การวัดและประเมินผล แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยวัดและประเมินผลจาก - ภาระงาน / ชิ้นงาน - การอภิปรายในชั้นเรียน - การสังเกตพฤติกรรม
จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านความรู้ ๔. อธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้	ขั้นสอน ๓. นักเรียนแบ่งกลุ่ม (ตามบริบทของชั้นเรียน) และร่วมกันศึกษา ใบความรู้ เรื่องพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓) และเตรียมทำกิจกรรม “พระราชกรณียกิจ บทบาทพิธีตร	

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรื่องราว เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>	<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔</p> <p style="text-align: center;">ยุครัตนโกสินทร์ ” (ดูรายละเอียดในคู่มือการทำกิจกรรม)</p> <p>๔. นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เรื่องรอง รัตนโกสินทร์” โดยมีครูเป็นผู้กำกับการจัดกิจกรรมตลอดเวลา</p> <p style="text-align: center;">ขั้นสรุป</p> <p>๕. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ในเรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) โดยมีครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน (ตัวอย่างคำตอบ : ควรสรุปเรียงตามลำดับรัชกาล เนื่องจากแต่ละรัชกาลนั้นจะมีความเกี่ยวเนื่องกัน โดย เริ่มจาก รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช - ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีแห่งใหม่ สถาปนาราชวงศ์จักรี รื้อฟื้นธรรมเนียมปฏิบัติในสมัยอยุธยา มีการสังคายนาพระไตรปิฎก เกิดสงครามระหว่างไทยและพม่า เรียกว่าสงครามเก้าทัพ / รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย</p>
<p>ด้านคุณลักษณะ</p> <p>๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p>	<p>สมรรถนะที่ต่อการให้ติดกับผู้เรียน</p> <p>๑. การสื่อสาร</p> <p>รับและส่งสารในหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ และใช้สื่อ วิธีการ และกลยุทธ์ในการสื่อสาร เลือกใช้คำที่ซับซ้อนและทำทาง เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อความที่ต้องการสื่อสาร บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร</p> <p>๒. การรวมพลังทำงานเป็นทีม</p> <p>ใช้ทักษะการทำงานกลุ่มในการตั้งศักยภาพของสมาชิกในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ สะท้อนการทำงานและให้ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกทีม และสร้างแรงบันดาลใจให้กันและกันในการทำงาน ประสานและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกทีมทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานอย่างเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ แบ่งปันข้อมูลการทำงาน</p>

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔</p> <p>นภายลัย – ยุคทองแห่งวรรณกรรม ก่อกำเนิดกวีเอก ที่ล้าคัญ เช่น ขุนสุนทรโวหาร (ภู่) หรือสุนทรภู่ งาน ศิลปะกรรมเพื่อองฟู โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ หล้านภาลัยทรงมีผลงานที่แสดงถึงอัจฉริยภาพด้าน งานศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นบทเหเรือ กาพย์เห่ชมเครื่อง คาวหวาน รวมถึงงานแกะสลักบานประตูพระวิหาร วัดสุทัศน์เทพวราราม / รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว – เป็นยุคเศรษฐกิจของ ประเทศเจริญเติบโตอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ การค้าขายกับประเทศจีนซึ่งทำให้ราชอาณาจักรมีรายได้ที่ เพิ่มขึ้นเนื่องจากการค้า มีการสร้างความมั่นคง ให้กับพระนครโดยการสร้างป้อมปราการตามจุด ยุทธศาสตร์ เพื่อรองรับหากมีข้าศึกบุกรุก ยกระดับ การศึกษาส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มความรูู้ โดย รวบรวมสรรพวิชาต่าง ๆ ไว้ในวัดพระเชตุพนวิมลมัง คลาราม)</p>
<p>ที่ตนรับผิดชอบและความก้าวหน้าในการ ทำงานของที่มีให้แก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. การคิดขั้นสูง</p> <p>การไตร่ตรอง คติพาทย์ คิดอย่างเป็น ระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ แก้ปัญหา มีความยืดหยุ่นทางความคิด ริเริ่ม ความคิดใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบรอบ ด้าน</p> <p>๓.๑ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ๓.๒ การคิดอย่างเป็นระบบ</p>	

ใบความรู้

เรื่อง พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า ดั่ง หรือทองดั่ง เสด็จพระราชสมภพที่กรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๗๙ ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเป็นพระโอรสในสมเด็จพระปฐมมหาชนกซึ่งมีพระนามเดิมว่า ทองดี สืบเชื้อสายมาจาก เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชชนนีมีพระนามว่า หยก หรือดาวเรือง เมื่อทรงเจริญพระชนมพรรษาได้ถวายตัวเป็นมหาลีกในสมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ขณะดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เมื่อทรงอุปสมบทและลาผนวชแล้วกลับเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหลวงเมื่อมีพระชนมพรรษา ๒๕ พรรษา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี และได้สมรสกับธิดาตระกูลคหบดีที่ ตำบลอัมพวา แขวงเมืองสมุทรสาคร ชื่อนาก (สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
(ที่มา : นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย โดย มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา)

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชประกอบพระราชกรณียกิจหลายด้าน เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงให้อาณาจักรไทย เช่น ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีแห่งใหม่ ทรงสถาปนาพระราชวงศ์และแต่งตั้งขุนนางข้าราชการตามโบราณราชประเพณี โปรดเกล้าฯ ให้รื้อฟื้นแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติสมัยอยุธยาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทรงฟื้นฟูทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เป็นหลักของสังคมไทย สังคายนาพระไตรปิฎกซึ่งเรียกว่า “พระไตรปิฎกฉบับทอง” ชำระและรวบรวม “กฎหมายตราสามดวง” ในรัชสมัยนี้เป็นช่วงเวลาที่ยกเลิกการตั้งบ้านเมืองขึ้นใหม่ ดังนั้นจึงต้องเผชิญกับการทำสงครามกับพม่าหลายครั้ง ที่สำคัญคือ “สงครามเก้าทัพ” ซึ่งพระองค์ได้ทรงเป็นผู้นำทัพที่กล้าหาญ ร่วมกับสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท (พระอนุชา) สามารถขับไล่กองทัพเมียนมาร์ออกจากดินแดนไทยได้ทุกครั้ง ราชอาณาจักรไทยในสมัยนี้ได้แผ่ขยายอำนาจไปอย่างกว้างขวางโดยมี ล้านนา ลาว กัมพูชาและหัวเมืองมลายูเป็นเมืองประเทศราช

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช กับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระนามเดิม ฉิมทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๓๑๐ ณ นิวาสถานตำบลอัมพวา สมุทรสงคราม ซึ่งขณะนั้น กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้ว ขณะที่ประสูตินั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชยังทรงรับราชการเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โตเสด็จพระบรมราชชนกในการศึกสงครามตลอดมา ทั้งก่อนและหลังขึ้นครองราชสมบัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

(ที่มา : นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย โดย มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา)

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชสมัยนี้เป็นระยะเวลาที่บ้านเมืองมีความสงบสุข ซึ่งสามารถทำนุบำรุงบ้านเมืองได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับพระองค์ เป็นศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านกวีนิพนธ์ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และวิจิตรศิลป์ ดังนั้นในรัชกาลนี้ ศิลปกรรมและวรรณกรรมของไทยจึงรุ่งเรืองอย่างยิ่ง โดยพระองค์มีผลงานพระราชนิพนธ์ของพระองค์ที่เป็นที่รู้จัก เช่น บทเห่เรือ กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน โดยนอกจากนี้ยังเกิดกวีเอกหลายคนในรัชสมัยนี้ เช่น ชุนสุนทรโวหาร (ภู่) หรือสุนทรภู่ ซึ่งได้รับการยกย่องเป็นกวีเอกของโลกโดยองค์การ UNESCO ได้มีผลงานวรรณกรรมมากมาย เช่น นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองแกลง พระอภัยมณี ฯลฯ ในรัชสมัยนี้การค้ากับต่างประเทศเจริญรุ่งเรืองเพิ่มมากขึ้นโปรตุเกส และอังกฤษได้แต่งตั้งทูตขอเจริญพระราชไมตรีเพื่อค้าขายกับไทย ส่วนการค้ากับจีนนั้นเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก มีทั้งการค้าของ พระคลังสินค้า เจ้านาย และขุนนาง สร้างความมั่งคั่งให้อาณาจักรไทยเป็นอย่างมาก

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนามเดิมว่าหม่อมเจ้าทับ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ขณะทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร) กับเจ้าจอมมารดาเรียบ (ต่อมาภายหลังได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระศรีสุลาลัย) เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๓๐ ณ พระราชวังเดิมกรุงธนบุรี ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้น พ.ศ. ๒๓๔๙ สมเด็จพระราชบิดาทรงได้รับอุปราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ จึงทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทับ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทำพิธีโสกันต์เป็นการพิเศษ และเมื่อครบปีที่จะทรงผนวช ก็โปรดเกล้าฯ ให้ทรงพระผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จไปประทับจำพรรษา ณ วัดราชสิทธิาราม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ที่มา : นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย โดย มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา)

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างความมั่นคงให้ราชอาณาจักรไทย ด้วยการปราบปรามกบฏเจ้าอนุวงศ์ ซึ่งเป็นเจ้านครเวียงจันทน์ ปราบกบฏในหัวเมืองมลายู ทำสงครามกับญวน โปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อมปราการและเมืองด่านหน้าทางทะเล เช่น ป้อมปึกกา ป้อมคะพัน ที่เมืองสมุทรปราการ ป้อมเพชรหึง ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเรือรบ และอาวุธให้ทันสมัย ขุดคลองขึ้นใหม่ เช่น คลองแสนแสบ คลองพระโขนง เพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินทัพ และการคมนาคม ทั้งนี้เพื่อเตรียมการป้องกันพระนครในยุคที่ชาติตะวันตกเริ่มคุกคามไทย ในรัชสมัยนี้ เศรษฐกิจของประเทศเจริญรุ่งเรืองและขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทรงปรับปรุงการจัดเก็บภาษีภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ และจัดตั้งระบบเจ้าภาษี นายอากร ทำให้ราชการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การค้ากับต่างประเทศขยายตัวเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการค้ากับจีนและประเทศใกล้เคียง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมให้เจริญรุ่งเรือง ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก วัดที่โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นมีความงดงามในด้านศิลปกรรมไทย ทรงส่งสมณทูตไปลังกา โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมและคัดลอกพระไตรปิฎก และทรงรวบรวมสรรพความรู้และภูมิปัญญาไทยไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

กิจกรรม
ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เรื่องรอง รัตนโกสินทร์

วิธีการทำกิจกรรม

- ครูเตรียมบัตรคำให้นักเรียน หรือเขียนคำลงไปบนกระดาษโดยใช้คำดังต่อไปนี้ (แบ่งออกเป็น ๓ ชุดคำ) และให้นักเรียนเลือกชุดบัตรคำ โดยให้นักเรียนทุกกลุ่มออกมาทำกิจกรรมโดยครูเป็นผู้จับเวลา

บัตรคำชุดที่ ๑	บัตรคำชุดที่ ๒	บัตรคำชุดที่ ๓
ด้วงหรือทองด้วง *	หลวงยกกระบัตร เมืองราชบุรี *	ชำระและรวบรวมกฎหมายตราสามดวง *
บิดาชื่อ “ทองดี” *	เข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหลวง *	สมรสกับชาวอัมพวา *
สงครามเก้าทัพ *	พระไตรปิฎกฉบับทอง *	สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ *
มีพระอัจฉริยภาพในด้านวรรณกรรม**	เสด็จพระราชสมภพที่อัมพวา **	ฉิม **
กายห่มเครื่องคาวหวาน **	สุนทรภู์ **	ยุคทองแห่งวรรณคดี **
เจ้าจอมมารดาเรียม ***	หม่อมเจ้าทับ ***	เสด็จพระราชสมภพที่พระราชวังเดิม ***
ป้อมเพชรหึง ***	รวบรวมความรู้ไว้ที่วัดพระเชตุพน ฯ ***	การค้ากับจีน ***
* รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช		
** รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย		
*** รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว		

- ครูวาดตารางดังตัวอย่าง

รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

- ให้นักเรียนนำคำที่จับได้ในชุดคำ นำไปติดในหัวข้อที่นักเรียนคิดว่าถูกต้อง โดยให้นักเรียนติดบัตรคำทีละคำ จนกว่าจะหมดทั้งชุดคำ

- เมื่อนักเรียนจัดบัตรคำเสร็จแล้วให้ยกมือพร้อมกันทั้งกลุ่ม ครูผู้สอนตรวจทุกคำว่าจัดเรียงไว้ถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง ให้แจ้งว่ามีบัตรคำที่วางอยู่ผิด ก็คำ (ให้บอกเป็นจำนวน ผิด ๑ คำ / ผิด ๒ คำ) หากผิดให้ส่งตัวแทนกลุ่มมาแก้คำตอบที่คิดว่าถูกต้อง

- หากคำถูกต้องทั้งหมดแล้ว ให้ครูหยุดเวลา

- กลุ่มใดใช้เวลาน้อยที่สุด กลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ

แบบประเมินผลการเรียนรู้ประจำแผนการจัดการเรียนรู้
 วิชา ประวัติศาสตร์ ๕ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)

คำชี้แจง : ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามรายการประเมิน โดยตามเกณฑ์
 คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ ๑. อธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้				
ด้านทักษะกระบวนการ ๑. วิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้				
ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้				
รวม				
ร้อยละ = $\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒} \times ๑๐๐$				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙	ระดับดี
คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ **พอใช้** ขึ้นไป

เกณฑ์คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้				
๑. อธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้	สามารถอธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน	สามารถอธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ครบถ้วนและถูกต้องบางส่วน	สามารถอธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ถูกต้องบางส่วน	ไม่สามารถอธิบายบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้
ด้านทักษะกระบวนการ				
๑. วิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้	สามารถวิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	สามารถวิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	สามารถวิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลโดยครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	ไม่สามารถวิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้
ด้านคุณลักษณะ				
๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างสมเหตุสมผลในบางประเด็น	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้ในมุมเดียว	ไม่สามารถแสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>	<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕</p> <p style="text-align: center;">เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>
<p>สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด</p> <p>ภายหลังสิ้นสุดสมัยธนบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีแนวพระราชดำริที่จะฟื้นฟูความเจริญในสมัยอยุธยาให้กลับคืนมา และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้กรุงรัตนโกสินทร์มีความเจริญและความมั่นคงในเวลาต่อมา</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>๕. อธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้</p> <p>ด้านทักษะและกระบวนการ</p> <p>๑. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากแหล่งข้อมูลได้</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ “ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย” โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางคำตอบให้นักเรียน</p> <p>๒. นักเรียนทำกิจกรรมจุดประกายความรู้ “ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมคืออะไร” โดยครูเป็นผู้จัดบันทึกคำตอบของนักเรียน ที่ได้จากการอภิปรายของนักเรียน (ตัวอย่างคำตอบ: ภูมิปัญญา หมายถึง ความสามารถประสบการณ์ที่ผ่านการเรียนรู้ และสืบต่อกันมาทั้งทางตรงทางอ้อม / วัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนการดำรงชีวิตที่ถือปฏิบัติร่วมกันในสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่)</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๓. นักเรียนแบ่งกลุ่ม (ตามบริบทของชั้นเรียน) และร่วมกันศึกษา ใบบอกเรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) และสรุปออกมาเป็นรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Map) บนกระดานบุรูป (หรือกระดาษอื่น ๆ) โดยมีหัวข้อดังนี้</p>
	<p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>๑. หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์</p> <p>๒. อินเทอร์เน็ต</p> <p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>๑. ใบบอกเรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)</p> <p>ภาระงาน/ชิ้นงาน</p> <p>๑. แผนผังความคิด เรื่องภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)</p> <p>การวัดและประเมินผล</p> <p>แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยวัดและประเมินผลจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาระงาน / ชิ้นงาน - การอภิปรายในชั้นเรียน - การสังเกตพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)
ด้านคุณลักษณะ	รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒
<p>๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้</p> <p style="text-align: center;">สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน</p> <p>๑. การสื่อสาร</p> <p>รับและส่งสารในหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ และใช้สื่อ วิธีการ และกลยุทธ์ในการสื่อสาร เลือกใช้คำที่ซับซ้อนและทำทาง เหมาะสมกับ ผู้ฟังและเนื้อความที่ต้องการสื่อสาร บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร</p> <p>๒. การรวมพลังทำงานเป็นทีม</p> <p>ใช้ทักษะการทำงานกลุ่มในการตั้งศักยภาพ ของสมาชิกในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ สะท้อนการทำงานและให้ข้อเสนอแนะต่อ สมาชิกทีม และสร้างแรงบันดาลใจให้กันและกันในการทำงาน ประสานและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกทีมทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการทำงานอย่างเสมอภาคและไม่เลือก</p>	<p>ประวัติมากรรม / สถาปัตยกรรม / จิตรกรรม / วรรณกรรม / ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ</p> <p>๔. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอแผนผังความคิดของกลุ่ม ตนเองให้สมาชิกในห้องฟัง โดยมีครูเป็นผู้กำกับ การจัดกิจกรรมตลอดเวลา</p> <p style="text-align: center;">ขั้นสรุป</p> <p>๕. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ในเรื่อง ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) โดยมีครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายใน ชั้นเรียน (ตัวอย่างคำตอบ : ประติมากรรม - มีงานไม้จำหลัก งานหล่อโลหะ และงานปูนปั้น ประดับประะจากสี เครื่องเคลือบลายเบญจรงค์ มีการนิมนต์พระจากวัดร้างมาประดิษฐานที่พระ อารามหลวง / สถาปัตยกรรม - อาคารสำคัญจะมี การนำรูปแบบในสมัยอยุธยาตอนปลายมาเป็น แบบในการก่อสร้าง ในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการใช้ เครื่องถ้วยประดับตามหน้าบันของวัด / จิตรกรรม - นิยมวาดภาพผนังพระอุโบสถ มีภาพพุทธ ประวัตี และมีการสอดแทรกวิถีชีวิตของคนในสมัย นั้น ๆ ไว้ / วรรณกรรม - ในสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็น ยุครุ่งเรืองสูงสุด มีการฟื้นฟูวรรณกรรมเก่า ๆ ขึ้น</p>

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ชื่อหน่วย รัตนโกสินทร์เรืองรอง เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) เวลา ๑ ชั่วโมง</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓</p>	<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕</p> <p>ในรัชสมัยนี้มีการกำเนิดกวีเอกที่สำคัญจำนวนมาก มีผลงานวรรณกรรมมากมาย / ด้านอื่น ๆ : ด้านหัตถศิลป์ มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาต่าง ๆ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับ เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และเครื่องสูงต่าง ๆ สำหรับประกอบพระราชพิธีเสวยศ ที่ต้องสร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น : ด้านนาฏดุริยางคศิลป์รัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าให้ชุดคลองมหาเนกเพื่อให้ราษฎรได้มีที่เล่น ลักวาทในช่วงฤดูน้ำหลาก ในสมัยรัชกาลที่ ๒ มีการคิดค้นทำร้ายางดงมของละครใน และละครนอก รวมทั้งพระราชนิพนธ์ บทเพลงที่ไพเราะด้วยพระองค์เอง)</p>
<p>ปฏิบัติ แบ่งปันข้อมูลการทำงานที่ตนรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในการทำงานของทีมให้แก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. การคิดขั้นสูง</p> <p>การไตร่ตรอง คิดวิพากษ์ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความยืดหยุ่นทางความคิด ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบรอบด้าน</p>	<p>๓.๑ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>๓.๒ การคิดอย่างเป็นระบบ</p>

ใบความรู้

เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)

ประติมากรรมในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)

ประติมากรรมในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีทั้งงานไม้จำหลัก งานปูนปั้นประดับกระจกสี หรือกระเบื้องลายเบญจรงค์ และงานหล่อโลหะ นั้นก็ยังคงเป็นที่นิยมในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

งานประติมากรรมส่วนใหญ่เป็นการอัญเชิญพระพุทธรูปเก่าจากวัดร้างตามหัวเมืองมาประดิษฐานไว้ ณ พระอารามใหม่ในกรุงเทพฯ ฯ เช่น พระศรีศากยมุนี พระพุทธชินสีห์ ส่วนพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นงานหล่อโลหะ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ และ ๓ ซึ่งนิยมสร้างแบบศิลปะอยุธยาตอนปลาย คือ พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่แบบจักรพรรดิ ปางห้ามสมุทร พระพุทธรูปฉลองพระองค์ของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์สำคัญแห่งราชวงศ์จักรี ประดิษฐานในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ส่วนพระประธานในพระอุโบสถตามอารามต่าง ๆ เป็น ปางมารวิชัยแบบเรียบง่าย พระพักตร์เปี่ยมด้วยพระเมตตา เช่น พระประธานในพระอุโบสถวัดอรุณราชวราราม ซึ่งรัชกาลที่ ๒ ทรงปั้นหุ่นพระพักตร์ด้วยพระองค์เอง นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ยังนิยมนำรูปสลักหินจากจีนที่เรียกว่าเครื่องอับเฉาที่เป็นตุ๊กตารูปคน สัตว์ สิงโต และเจดีย์จีนมาประดับตามวัดและวัง

ส่วนงานไม้จำหลักมีทั้งหน้าบ้านและบานประตูหน้าต่าง งานชิ้นสำคัญคือบานประตูพระวิหารพระศรีศากยมุนี วัดสุทัศนเทพวรารามซึ่งเป็นฝีมือพระหัตถ์ของรัชกาลที่ ๒ กับช่างชั้นครู ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในยุคนั้นสำหรับงานปูนปั้นที่งดงามคือปูนปั้นประดับกระจกสีที่ผนังด้านนอกของพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และปูนปั้นประดับกระเบื้องสี ที่ผนังด้านนอกของพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามและปูนปั้นประดับกระเบื้องสีที่วัดพระเจดีย์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามและพระปรางค์วัดอรุณราชวราราม รวมทั้งรูปยักษ์ทวารบาลที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ประติมากรรมวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร
ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

ในสมัยรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๒ อาคารสำคัญมีรูปแบบสมัยอยุธยาตอนปลายนับ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไทย ในยุคเจริญรุ่งเรือง กล่าวคือเป็นตึกก่ออิฐถือปูนชั้นเดียวหลังคาหน้าจั่วซ้อน ๒ ชั้น โดยมีปีกนกโดยรอบ ที่สำคัญคือพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง เช่น หมู่พระมหามณเฑียรได้แก่ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน พระที่นั่งไพศาลทักษิณ และพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ส่วนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท สร้างเป็นทรงยอดจตุรมุข พระมหาปราสาททรงจอมแห พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัยในพระราชวังบวรฯ

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ที่มา : หนังสือ ๒๓๒๕ - ๒๕๖๒ ได้ร่วมพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

พระอุโบสถและพระวิหารที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดสุทัศนเทพวราราม วัดสุวรรณดาราราม วัดมหาธาตุ ส่วนสถาปัตยกรรมสร้างทั้งทรงปราสาท เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองและเจดีย์ทรงกลมตั้งปรากฏที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

สมัยรัชกาลที่ ๓ อาคารในสมัยนี้ มีการรับและผสมผสานศิลปะจีนเข้ากับสถาปัตยกรรมไทยแบบดั้งเดิม เช่น หลังคาของโบสถ์วิหาร ส่วนใหญ่ที่จะสร้างในสมัยนี้จะไม่มียอดฟ้า ใบระกา หางหงส์ ประดับหน้าบันเป็นลายปูนปั้นประดับกระเบื้องสี หรือเครื่องถ้วยเป็นรูปดอกไม้และมังกร เสาสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ไม่มีบัวหัวเสาซุ้มบันแถลงที่กรอบประตูหน้าต่างเป็นลายปูนปั้นปิดทองประดับกระเบื้องสี เช่น วัดเทพธิดาราม วัดราชโอรส วัดนางนอง วัดเฉลิมพระเกียรติ วัดบวรนิเวศวิหาร นอกจากนี้ยังมีการสร้างสถาปัตยกรรมแบบลังกาไว้เป็นอนุสรณ์ เช่น โลหะปราสาทที่วัดราชนันทดา สัตตมหาสถานวัดสุทัศนเทพวราราม พระปราสาทวัดอรุณราชวราราม และภูเขาทองที่วัดสระเกศ

จิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

ภาพจิตรกรรมฝาผนังบริเวณระเบียงคด ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ที่มา : ART DATA BASE THAILAND

สกุลช่างสมัยนี้พัฒนามาจากสกุลช่างธนบุรี และอยุธยาเป็นภาพ ๒ มิติ มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งด้านการจัดองค์ประกอบภาพ คือไม่ปล่อยให้มช่องว่าง โดยจะเติมจากทิวทัศน์ ใช้สีน้ำเป็นพื้นหลังส่วนใหญ่ จะใช้สีโทนเย็น นิยมการปิดทองบนภาพมากขึ้นโดยเฉพาะสถานที่และบุคคลสำคัญ ตัวละครที่ใช้สีแสดงสถานะของสังคม เช่น เจ้านายมีผิวกายสีขาว ส่วนไพร่และทาสมีผิวสีเทาน้ำตาล และแสดงลีลาแบบนาฏศิลป์ ภาพวาดเป็นเรื่องพุทธประวัติชาดก วรรณคดีสำคัญ เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ และวัดสุทัศน์เทพวราราม บางแห่งมีการแทรกภาพการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวไทยรวมไปด้วย เช่น วัดสุวรรณาราม คลองบางกอกน้อย สมัยรัชกาลที่ ๓ ยังนิยมวาดภาพปริศนาธรรม ภาพดอกไม้ร่วง และวาดภาพบนแผ่นกระจกประดับเหนือประตูหน้าต่าง

วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

จารึกที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)
ที่มา : <http://www.watpho.com/th/inscription>

วรรณกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นการรวบรวมวรรณกรรมเฉพาะเรื่อง ที่เป็นหลักสำคัญหรือ เป็นเรื่องที่ยินยอมแต่งมาแต่เดิมและสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นยุคที่วรรณกรรมรุ่งเรืองสูงสุด ราชสำนักได้ฟื้นฟูและรังสรรค์วรรณคดีทั้งเก่าและใหม่ไว้ให้เป็นมรดกสำคัญคู่บ้านคู่เมือง เกิดกวีสำคัญจำนวนมาก เช่น รัชกาลที่ ๒ กรมหลวงพิทักษ์มนตรี กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ กรมพระปรมาภิไธยชิโนรส สุนทรภู่ นายอินทรธูป (อิน) พระยาตรังคภูมาภิบาล ในสมัยรัชกาลที่ ๓ งานวรรณกรรมเริ่มกระจายไปสู่ประชาชน ทางตัวเองก็จัดให้มีการจัดให้มีการจารึกตำราที่ควรค่าแก่การศึกษาไว้ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามนอกจากนี้ยังมีมิชชันนารี โปรเตสแตนต์มาบุกเบิกเรื่องของการพิมพ์รูปแบบงานกวีนิพนธ์รับมาจากสมัยอยุธยา แต่ได้มีการปรับปรุงบางส่วน โดยเฉพาะคำกลอนจนเป็นระบบมีทั้งกลอนเสภา กลอนบทละคร กลอนนิราศ ที่สำคัญคือการนำกลอนแปดมาใช้แต่งเป็นกลอนนิทาน

ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑ - ๓)

ด้านหัตถศิลป์

งานหัตถศิลป์สมัยนี้ได้ นำแบบอย่างมาจากสมัยอยุธยา ตอนปลายมาฟื้นฟูได้อย่างงดงามยิ่ง โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับ เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และเครื่องสูงต่าง ๆ สำหรับ ประกอบพระราชอิสริยยศ ที่ต้องสร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น ศิลปะแขนงนี้ ยังได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริมอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ ๒ จนกลายเป็น แบบอย่างงานศิลปะของไทยในปัจจุบัน โดยมีงานหัตถศิลป์เหล่านี้ ได้แก่ งานจำหลักไม้ งานเครื่องรัก งานเครื่องทอง และเครื่องถ้วยชาม

ศิระหุ่่นหลวง “พระยารักใหญ่ พระยารักน้อย” ฝัพระหัตถ์รัชกาลที่ ๒
ผู้ถ่ายภาพ : นายธนวัต เปรมปรีชา

ด้านนาฏดุริยางคศิลป์

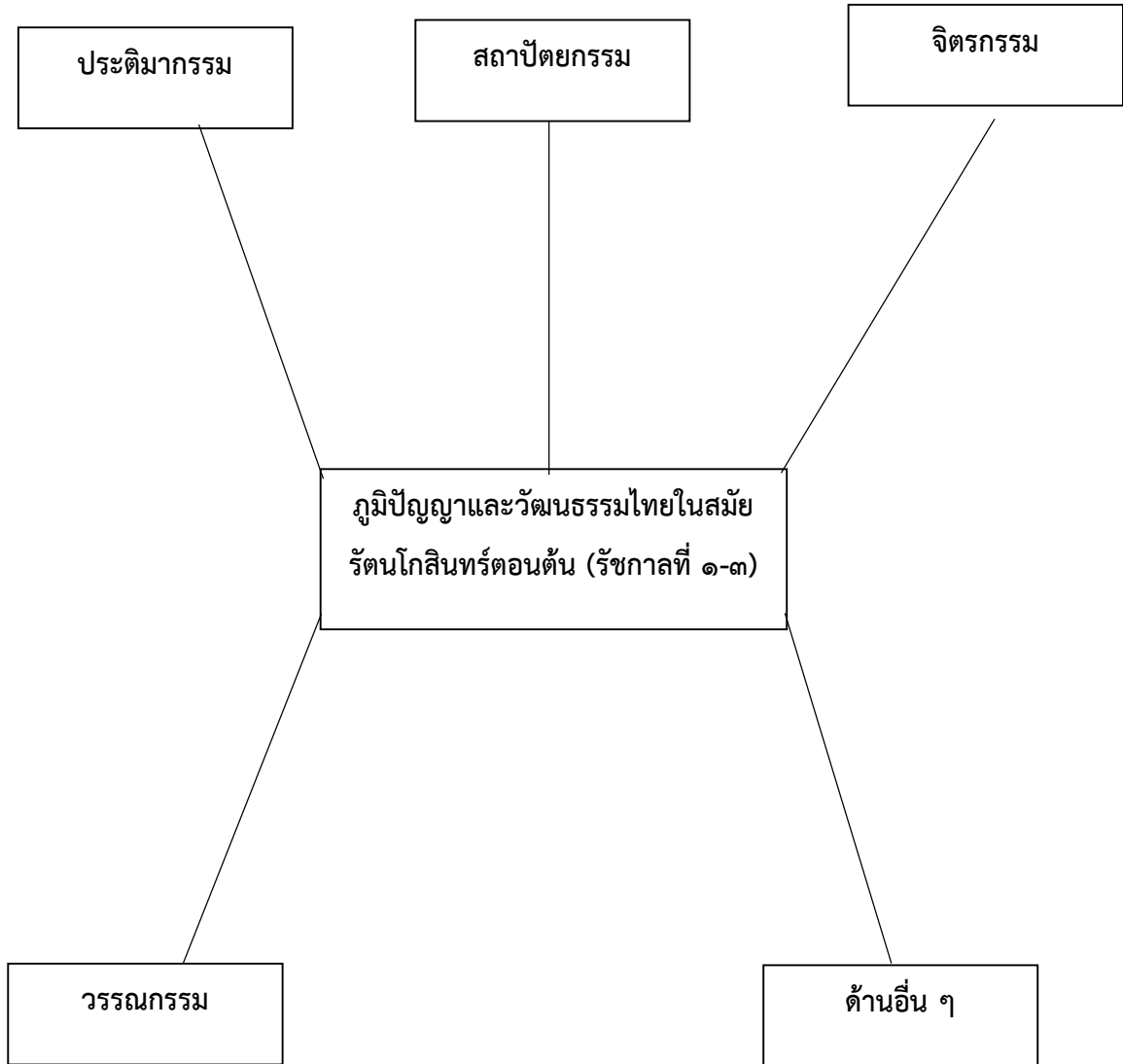

ภาพจิตรกรรมฝาผนังบริเวณระเบียงคด ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แสดงมหรสพของหลวงในงานศพของทศกัณฐ์
ผู้ถ่ายภาพ : นายธนวัต เปรมปรีชา

พระมหากษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทรงทำนุบำรุงการละเล่นมหรสพนาฏศิลป์และการดนตรี สืบต่อจากการเริ่มรื้อฟื้นในสมัยธนบุรี เช่นรัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าให้ชุดคลองมหานาคเพื่อให้ราษฎรได้มี ที่เล่นสัควาในช่วงฤดูน้ำหลาก นอกจากนี้พระองค์ยังทรงให้จัดมหรสพพิธีหลวง แสดงในวาระสำคัญต่าง ๆ เช่นพระราชพิธีสมโภชพระนครใน พ.ศ. ๒๓๒๘ รวมถึงมีการฝึกหัดละครหลวงจนครบถ้วนตามตำรاناฏศิลป์ ในสมัยอยุธยา สมัยรัชกาลที่ ๒ ได้ชื่อว่าเป็นยุคทองของนาฏดุริยางค์ไทย เพราะพระองค์ทรงใฝ่พระทัย ในศิลปะวัฒนธรรมแขนงนี้เป็นอย่างยิ่ง โดยทรงมีขอสามสายคู่พระหัตถ์ คือ ซอสายฟ้าฟาด ทรงคิดค้นทำรำ อังคางของละครใน และละครนอก รวมทั้งพระราชนิพนธ์ บทเพลงที่ไพเราะด้วยพระองค์เอง เช่น เพลงบุหลันลอยเลื่อน ในรัชกาลต่อมาไม่โปรดให้มีละครหลวงในราชสำนักแต่มีละครของเจ้านายขุนนาง สืบทอดการแสดง

แนวทางการทำแผนผังความคิด

เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)

แบบประเมินผลการเรียนรู้ประจำแผนการจัดการเรียนรู้
วิชา ประวัติศาสตร์ ๕ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รัตนโกสินทร์เรืองรอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓)

คำชี้แจง : ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามรายการประเมิน โดยตามเกณฑ์คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ ๑. อธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้				
ด้านทักษะกระบวนการ ๑. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้				
ด้านคุณลักษณะ ๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้				
รวม				
ร้อยละ = $\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒} \times ๑๐๐$				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙	ระดับดี
คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ **พอใช้** ขึ้นไป

เกณฑ์คุณภาพการประเมิน (Rubric)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้				
๑. อธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้	สามารถอธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน	สามารถอธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ครบถ้วนและถูกต้องบางส่วน	สามารถอธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ถูกต้องบางส่วน	ไม่สามารถอธิบายภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้
ด้านทักษะกระบวนการ				
๑. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้	สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้ อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้ อย่างมีเหตุผลและครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลโดยครอบคลุมประเด็นสำคัญบางส่วน	ไม่สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากแหล่งข้อมูลได้
ด้านคุณลักษณะ				
๑. เห็นความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างสมเหตุสมผลในบางประเด็น	แสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้ในมุมเดียว	ไม่สามารถแสดงออกถึงความสำคัญของการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยได้

ภาคผนวก

แบบวัดระดับสมรรถนะการสื่อสาร
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

ครั้งที่ประเมิน.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คุณครูใส่ระดับสมรรถนะที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกจากเกณฑ์การประเมินสมรรถนะที่กำหนดให้

ร.ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับสมรรถนะที่ปฏิบัติได้			รวม	ร้อยละ คะแนนรวม ($\frac{\text{คะแนนรวม}}{๑๒}$) X ๑๐๐	ระดับการประเมิน
		ด้านการรับและส่งสารบนความเข้าใจ (๔)	ด้านการรับและส่งสารด้วยความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (๔)	ด้านการรับและส่งสารให้บรรลุเป้าหมาย (๔)			
เฉลี่ย							

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐
- คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙
- คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙
- คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙
- คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙

- ระดับดีมาก
- ระดับดี
- ระดับปานกลาง
- ระดับพอใช้
- ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ ดี ขึ้นไป

แบบวัดระดับสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

ครั้งที่ประเมิน.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คุณครูใส่ระดับสมรรถนะที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกจากเกณฑ์การประเมินสมรรถนะที่กำหนดให้

ร-	ชื่อ-สกุล	ระดับสมรรถนะที่ปฏิบัติได้			รวม	ร้อยละ $(\frac{\text{คะแนนรวม}}{100}) \times 100$	ระดับการประเมิน
		ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีและมีภาวะผู้นำ (๔)	ด้านกระบวนการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง (๔)	ด้านการสร้างความสัมพันธ์และการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (๔)			
เฉลี่ย							

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐   ระดับดีมาก
- คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙   ระดับดี
- คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙   ระดับปานกลาง
- คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙   ระดับพอใช้
- คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙   ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ   ดี   ขึ้นไป

แบบวัดระดับสมรรถนะการคิดขั้นสูง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

ครั้งที่ประเมิน.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คุณครูใส่ระดับสมรรถนะที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกจากเกณฑ์การประเมินสมรรถนะที่กำหนดให้

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับสมรรถนะที่ปฏิบัติได้				รวม	ร้อยละ $\left(\frac{\text{คะแนนรวม}}{100}\right) \times 100$	ระดับการประเมิน
		ด้านการเกิดอย่างมีวิจารณญาณ(๔)	ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (๔)	ด้านการคิดแก้ปัญหา (๔)	ด้านการคิดสร้างสรรค์ (๔)			
เฉลี่ย								

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐
- คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙
- คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙
- คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙
- คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙

- ระดับดีมาก
- ระดับดี
- ระดับปานกลาง
- ระดับพอใช้
- ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ ดี ขึ้นไป

แบบวัดระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

ครั้งที่ประเมิน.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คุณครูใส่ระดับสมรรถนะที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกจากเกณฑ์การประเมินสมรรถนะที่กำหนดให้

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับสมรรถนะที่ปฏิบัติได้			รวม	ร้อยละ <small>(คะแนนรวม / ๑๐๐) × ๑๐๐</small>	ระดับการประเมิน
		ด้านพลเมืองที่รับผิดชอบ (๔)	ด้านพลเมืองที่เคารพสิทธิ (๔)	ด้านพลเมืองที่สร้างการเปลี่ยนแปลง (๔)			
เฉลี่ย							

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนนร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐
- ระดับดีมาก
- คะแนนร้อยละ ๗๐ - ๗๙
- ระดับดี
- คะแนนร้อยละ ๖๐ - ๖๙
- ระดับปานกลาง
- คะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙
- ระดับพอใช้
- คะแนนร้อยละ ๐ - ๔๙
- ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ ดี ขึ้นไป

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาสำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	ที่ปรึกษาโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายสมเกียรติ ชอบผล	ประจำสำนักพระราชวังพิเศษ ระดับ ๑๐
นางมณฑนา คังชะกฤษณ์	ข้าราชการบำนาญ

ที่ปรึกษา

นายอัมพร พิณะสา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายกวิทร์เกียรติ นนธ์พละ	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รองศาสตราจารย์ทีศนา เขมมณี	ราชบัณฑิต
นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า	ที่ปรึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	ที่ปรึกษาพิเศษ ศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ
ศาสตราจารย์ชูกิจ ลิ้มปิฉานงค์	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นางศรินทร วิริยะสิรินันท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนนานาชาติ เซนต์ แอนดรูวส์ กรุงเทพฯ
นางสาวรัตนา แสงบัวเพื่อน	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นางศรีนวล แก้วประดิษฐ์	ข้าราชการบำนาญ
รองศาสตราจารย์นัตยา ปิณฑนานนท์	อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายอชิระ อุตมะ	อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางอาลัย พรหมชนะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

คณะผู้จัดทำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นายธาริช สนวนุช	ครู โรงเรียนบ้านสะป่า “มงคลวิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เขต ๑
นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา	ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑
นายฤกษ์ชัย คัลยา	ครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑
นายภาคินนท์ แก้วประภาค	ครู โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑
นายมานุภาพ แยมบุญชู	ครู โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑
นางสาวกรกฎ จิตรานุเคราะห์	โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑
นายวรวิทย์ สุขสถิตย์	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวนาราภัทร ไทยวัตถุ	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายเหมวิกร เจริญศรี	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายสมพงษ์ จุลดาชัย	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวอรชา คงชาติ	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวสุภารัตน์ ทองแถม	ครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายธนวัต เปรมปรีชา	ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายวรวิทย์ ประทีป ณ ถลาง	ครู โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายประพันธ์ ขจัดภัย	ครู โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายก้าวรณ สุขเสียมกุล	ครู โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นายกิตติศักดิ์ วันงาม	ครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวศิริดา สูงสกุล	ครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

นางสาวคณัญพัส บุตรแสน	ครู โรงเรียนกุนนธิ์รุธธารามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวพนิดา ศรีอ่ำดี	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวปพิชญา จินอิม	ครู โรงเรียนวิสุทธรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
นายนวพรรษ ศุภวารางกุล	ครู โรงเรียนปากเกร็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี
นายนवल เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา	ครู โรงเรียนปากเกร็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี
นางสาวชลธิดา ดวงงามยิ่ง	ครู โรงเรียนประจวบวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
นางสาวสุนีย์ พาซอ	ครู โรงเรียนปากกรานพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
นายณัฐพนธ์ โสใหญ่	ครู โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
นางสาวสุกัญญา สีหาโกชน์	ครู โรงเรียนยางตลาดวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางผาณิต ทวีศักดิ์	รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวพรทิพย์ ดินดี	ข้าราชการบำนาญ
นางสาวภัทรา ด่านวิวัฒน์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวอริฐาน คงช่วยสถิตย์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นายอภิศักดิ์ สิทธิเวช	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวอัจฉราพร เทียงภักดี	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวปรมาพร เรืองเจริญ	พนักงานธุรการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาววศินี เขียวเงิน	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

โครงการจัดทำสื่อ ๒๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

